

III. Przegląd prawodawstwa.

1. Prawo karne i proces karny.

(Od 1 stycznia 1922 r. do 1 kwietnia 1923 r.)

A. Ziemie Zachodnie (b. zabór pruski).

1. Rozp. Ministra Sprawiedl. z 16/6. 1922. (Dz. Ust. Nr. 46. poz. 390) zaprowadzające zmiany w ustroju sądownictwa w górnośląskiej części Województwa Śląskiego.

Cel: zrównanie ustroju z ustrojem istniejącym na reszcie obszaru Ziem Zachodnich. Dotyczy: a) nazw władz i funkcjonariuszy wymiaru sprawiedl.; b) uzdolnienia do piastowania urzędu sędziowskiego; c) organizacji i właściwości sądów (także stworzenia sądów pokoju); d) organizacji Prokuratury.

2. Rozp. Ministra Sprawiedl. z 16/6. 1922. (Dz. Ust. Nr. 46. poz. 394) o sędziach komisoryjnych i podprokuratorach komisoryjnych oraz o sędziach pokoju w górnośląskiej części Województwa Śląskiego.

3) Rozp. Ministra Sprawiedl. z 16/6. 1922. (Dz. Ust. Nr. 46. poz. 398) zmieniające dla górnośląskiej części Województwa Śląskiego niektóre przepisy niem. upk.

Cel: dostosowanie postępowania do zmienionego (p. wyżej pod 1.) ustroju sądownictwa. Pozatem zmiany dotyczą: a) doręczenia nakazu aresztowania (najpóźniej w ciągu 48 godzin, dotychczas w ciągu dnia¹⁾) po odstawieniu do więzienia; w razie niedoręczenia w ciągu 48 godzin musi nastąpić bezzwłocznie wypuszczenie na wolność; b) określenia czasu, po upływie którego należy uchylić nakaz aresztowania, wydany przed wniesieniem skargi publ. (dwa miesiące od chwili wykonania nakazu, dotychczas jeden tydzień, wzgl. dwa i cztery tygodnie;²⁾ c) zastąpienia uchwały wszczynającej postępowanie

¹⁾ Co do zmian ustawodawstwa karnego (materialnego i procesowego) przed 1. stycznia 1922. p. w poprzednich rocznikach „Ruchu”; w szczególności: 1921. Nr. 3. str. 530 nasi oraz 1922. Nr. 3. str. 519 nast. Związek poszczególnych ustaw z rokiem kalendarzowym wzgl. kwartałem oznaczam według daty ogłoszenia.

¹⁾ tak również w Wielkopolsce i na Pomorzu (§ 114. ust. 3).

²⁾ w Wielkopolsce i na Pomorzu uchylono przepis dotyczący przedłużenia aresztu śl. (§ 126) art. 12. rozp. Ministra b. dzielnicy pr. z 15/12. 1919. o organizacji sądownictwa karnego.

główne wyznaczeniem terminu do rozprawy głównej, które zarządza przewodniczący, jeżeli jego zdaniem obwiniony jest dostatecznie podejrzany o popełnienie przestępstwa, zaś w razie wątpliwości przewodniczącego sąd postanawia uchwałą o wniosku Prokuratury o wyznaczenie rozprawy gł. i może ten wniosek załatwić odmownie;³⁾ d) dopuszczalności zaocznego przeprowadzenia rozprawy głównej (§ 231) także wówczas, gdy czyn zagrożony jest więzieniem do sześciu miesięcy (dotychczas tylko karą pieniężną, aresztem lub konfiskatą);⁴⁾ e) ograniczenia rozmiarów postępowania dowód, w sprawach o występki oraz zbrodnie z paragrafów: 243 (ciężka kradzież), 244 (recydywa przy kradzieży), 261 (recydywa przy paserstwie), 264 (recydywa przy oszustwie) zależnie od uznania sądu (przepis obowiązujący na obszarze reszty Ziem Zachodnich na mocy rozp. Ministra b. dzielnicy pruskiej z 15/12-1919. o organizacji sądownictwa karnego: § 15).

f) wypracowania wyroku (w ciągu tygodnia po ogłoszeniu, dotychczas w ciągu trzech dni);¹⁾ g) postęponia przy wydaniu mandatu karnego (stworzenie uprawnienia dla Izby karnej, rozszerzenie uprawnienia sędziego powiat.)²⁾.

4. Rozp. Ministra Sprawiedl. z 13/7. 1922. (Dz. Ust. nr. 52. poz. 485) w przedmiocie utworzenia sądów pokoju w sądach powiat, w górnośląskiej części Województwa Śląskiego.

Utworzono we wszystkich sądach powiat, sądy pokoju obok sądów ławniczych.

5. Ust. z 6/7. 1922. (Dz. Ust. nr. 60. poz. 536) w przedmiocie sądów doraźnych w b. dzielnicy pr. i na obszarze górnośląskim Województwa Śląskiego.

Rozciągnięto na Ziemię Zachodnie moc obowiązującą ust. z 30/6. 1919. (Dz. P. P. nr. 55, poz. 341) w przedmiocie sądów doraźnych, przystosowując jej postanowienia do istniejących na Ziemach Zach. przepisów (materiałnych i formalnych) oraz zmieniając (obostrzając) przepis o wymiarze kary (tylko kara śmierci lub dożywotnie ciężkie więzienie).

³⁾ odmienne w Wielkopolsce i na Pomorzu; na skutek każdego wniesionego oskarżenia należy wyznaczyć termin do rozprawy głównej (ust. 1. art. 14. rozp. Ministra b. dzieln. pr. z 15/12. 1919. o organizacji sądownictwa karnego).

⁴⁾ tak również w Wielkopolsce i na Pomorzu (§ 231).

¹⁾ tak również w Wielkopolsce i na Pomorzu (§ 275).

²⁾ Postanowienia analogiczne (nie identyczne, bo kwoty stanowiące granicę wymiaru kary pieniężnej podane są w odmiennych walutach) mieści art. 9. rozp. Ministra b. dzieln. pruskiej z 15/12. 1919. o organizacji sądown. karnego; granice wymiaru kary na wolności są zgodne.

6. Rozp. Ministra Sprawiedl. z 20/7. 1922. (Dz. Ust; nr. 60. poz. 542) dotyczące tekstu ustawy z 30/6. 1919. (Dz. P. P. nr. 55. poz. 341) w przedmiocie sądów doraźnych dla obszarów b. dzielnicy pr. oraz górnośląskiej części Województwa Śląskiego.

Jest to dostosowanie tekstu ustawy do zmian stworzonych ustawą wymienioną pod 5.

7. Rozp. Ministra Sprawiedl. i Ministra Spraw Wewn. z 26/7. 1922. (Dz. Ust. nr. 60. poz. 544) dotyczące wykonania ust. w przedmiocie sądów doraźnych na obszarach b. dzielnicy pr. i górnośląskiej części Województwa Śląskiego.

Dotyczy strony technicznej ogłoszenia o wprowadzeniu sądów doraźnych oraz ogłoszenia o wykonaniu wyroku śmierci. (Przepisane jest rozlepienie).

8. Rozp. Ministra Sprawiedl. z 18/8. 1922. (Dz. Ust. nr. 70. poz. 631) w przedmiocie przepisów przejściowych o używaniu języka polskiego w sądownictwie i notariacie w górnośląskiej części Wojew. Śląskiego.

Językiem urzędowym jest język polski; wypadki używania języka niem. są określone taksatywnie.

9. Rozp. Ministra Sprawiedl. z 28/8. 1922. (Dz. Ust. nr. 71. poz. 645) w przedmiocie mianowania oraz wynagrodzenia sędziów komisoryjnych i podprokuratorów komisoryjnych przy sądach okręgowych w górnośląskiej części Wojew. Śląskiego.

Do nominacji upoważniony jest Minister Sprawiedl.

10. Rozp. Ministra Sprawiedl. z 6/11. 1922. (Dz. Ust. nr. 96. poz. 889) w przedmiocie zwrotu kosztów podróży i dniowego ławników i sędziów niezawodowych w górnośląskiej części Wojew. Śląskiego.

Utrzymano w mocy przepisy niemieckie, stosując do sędziów niezawod. przepisy o sędziach przys.

To rozp. uchylono rozp. wymienionem niżej pod 16.

11. Rozp. Ministra Sprawiedl. z 30/11. 1922. (Dz. Ust. nr. 106. poz. 993) w przedmiocie zmiany rozporządzenia o sądach pokoju w b. dzielnicy pr.

Jestto zmiana rozp. Szefa Depart. Sprawiedl. Minist. b. dzielnicy pr. z 23/12. 1919. (Tyg. Urzęd. str. 432); przywrócono obok sądów pokoju sądy ławnicze, które w r. 1919. zastąpiono sądami pokoju w obwodach 35 sądów powiat.

12. Rozp. Ministra Sprawiedl. z 12/12. 1922. (Dz. Ust. nr. 108. poz. 1005) w przedmiocie dalszych zmian ustawy o ustroju sądownictwa w górnośląskiej części Województwa Śląskiego.

Rozp. to nawiązuje do rozp. wymienionego wyżej pod 1.;

znosi możność uchylenia się od obowiązków ławnika z powodu ubóstwa (§ 35. ust. 6. ustawy o ustroju sądow.) i oznacza co do zasady odszkodowanie należne ławnikom, pozostawiając późniejszemu rozp. oznaczenie wysokości. P. niżej pod 16.

13. Rozp. Rady Ministrów z 21/12. 1922. (Dz. Ust. nr. 115. poz. 1039) w przedmiocie sądów doraźnych w Województwie: Poznańskim i Pomorskim oraz w górnośląskiej części Wojew. Śląskiego.

Obecnie bezprzedmiotowe, gdyż sądy doraźne wprowadzone z dniem 28/12. 1922. uchylono dla górnośląskiej części Wojew. Śląskiego z dniem 16/1. 1923 (rozp. Rady Ministrów z 4. 1. 1923. Dz. Ust. nr. 4. poz. 21), zaś dla reszty obszaru Ziem Zach. z dniem 23/1. 1923. (rozp. Rady Ministrów z 22/1 1923. Dz. Ust. nr. 7. poz. 45).

14. Rozp. Rady Ministrów z 21/12. 1922. (Dz. Ust. nr. 1. poz. 1. z r. 1923) o rozciągnięciu mocy obowiązującej przepisów ustawy z 2/7. 1920. (Dz. Ust. nr. 67. poz. 449) o zwalczaniu lichwy wojennej w brzmieniu ustawy z 5/8. 1922. (Dz. Ust. nr. 69. poz. 618) na Województwo Poznańskie i Pomorskie.

Dotychczas obowiązywało w Wielkopolsce i na Pomorzu rozp. Rady Związkowej niem. z 8/5. 1918. (Dz. P. P. str. 395)¹⁾, a z polskiej ustawy o zwalczaniu lichwy wojennej z r. 1920. tylko bardzo drobne części (w szczeg. przepisy o przemysłnictwie przedmiotów powszedniego użytku na mocy rozp. Rady Min. z 9/8. 1921. Dz. Ust. nr. 70. poz. 467. oraz przepisy upoważniające Radę Min. do wydawania zarządzeń aprowizacyjnych oraz regulujących cenę i przepisy karno-administracyjne dotyczące takich zarządzeń na mocy rozp. Rady Min. z 21/12 1921. Dz. Ust. nr. 102. poz. 736).

Obecnie uchylono zarówno rozporządzenie niem. Rady Związk., jakoteż te (polskie) rozporządzenia Rady Min., któremi wprowadzano niektóre postanowienia ustawy z r. 1920. na obszarze b. dzielnicy pr.

Zwrócić należy uwagę na fakt, że ustawę z r. 1920. zmieniono znacznie ustawą z 5/8. 1922. (Dz. Ust. nr. 69. poz. 618); w tej zmienionej formie weszła obecnie w życie w Województwach: Poznańskim i Pomorskim.¹⁾

15. Rozp. Ministra Sprawiedl. z 21/3. 1923. (Dz. Ust. nr. 31. poz. 199) o djetach dziennych i kosztach podróży ławników i sędziów niezawod. przy izbach karnych w Województwach Poznańskim i Pomorskim.

¹⁾ obowiązujące nadal na polskim G. Śląsku.

Wchodzi w miejsce art. 1. i 2. rozp. Ministra b. dzielnicy pruskiej z 18/9. 1921. (Dz. Ust. nr. 81. poz. 563).

16. Rozp. Ministra Sprawiedl. z 21/3. 1923. (Dz. Ust. nr. 31. poz. 200) o odszkodowaniu ławników i sędziów niezawod. w górnośląskiej części Wojew. Śląskiego.

Uchyla rozp., wymienione wyżej pod 10.; dotyczy odszkodow. za utratę zarobku, strawnego, noclegowego i kosztów podróży; w szczególności oznacza wysokość odnośnych kwot. Jestto uzupełnienie rozp. wymienionego wyżej pod 12., które co do ławników regulowało powyższe kwestje co do zasady t. j. należności, nie dotykając wysokości.

B. Ziemie b. zaboru rosyjskiego.

1. Rozp. Rady Ministrów z 19/1. 1922. (Dz. Ust. nr. 6. poz. 39) o sądownictwie doraźnym na obszarze b. dzielnicy rps.

Wprowadzono wzgl. przedłużono na sześć miesięcy licząc od 1. 2. 1922. postępow. doraźne na obszarze b. dzielnicy ros. z wyjątkiem trzydziestu dwóch powiatów (art. 2) co do: a) udziału w bandzie (art. 279. cz. 1. ust. 3) w celach rozboju; b) zabójstwa (art. 453. 455. ust. 3), popełnionego względem osób, sprawujących funkcje bezpieczeństwa publ., podczas wykonywania lub z powodu wykonywania przez nie obowiązków "służbowych; c) zabójstwa w bandzie (art. 455. ust. 6); d) zabójstwa w celu zysku (art. 455. ust. 12); e) rozboju (art. 589), na obszarze Województwa Nowogrodzkiego także co do: f) uszkodzenia mienia przez podpalenie (art. 562. 563).

P. niżej pod 5. 10. 11.

2. Rozp. Rady Min. z 19/6. 1922. (Dz. Ust. nr. 47. poz. 414) o zmianie obowiązujących w Ziemi Wileńskiej przepisów prawnych w przedmiocie ustroju sądownictwa.

Wprowadzono w Ziemi Wileńskiej dekret w przedmiocie ustroju Sądu Najw., przepisy w przedmiocie oznaczenia okresu organizacji sądown. i administracyjno-dyscyplinarne działy Przepisów Tymcz. o urządzeniu sądown. w Królestwie Polskim z późniejszymi zmianami tych „Przepisów”.

3. Rozp. Rady Min. z 21/6. 1922. (Dz. Ust. nr. 47. poz. 415) o zniesieniu Sądu Apelacyjnego Ziem Wschodnich oraz o dylokacji sądów w okręgach sądów apelacyjnych w Wilnie i w Lublinie.

Obszar Ziem Wschodnich włączono częściowo do jurysdykcji Sądu apel. w Wilnie, częściowo zaś sądu apel. w Lublinie.

¹⁾ co do ustawy z 5/8. 1922. p. niżej pot B. 8.

4. Rozp. Rady Min. z 23/6. 1922. (Dz. Ust. nr. 47. poz. 418) w przedmiocie rozciągnięcia na Ziemię Wileńską przepisów o sądach doraźnych.

Wprowadzono ustawę o sądach doraźnych (z 30/6. 1919. Dz. P. P. nr. 55. poz. 341) ze zmianami późniejszymi (dokonanymi art. 72 ustawy z 25/2. 1921. Dz. Ust. nr. 30. poz. 169), nadto rozporządzenia Ministrów: Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych dotyczące wykonania ustawy o sądach doraźnych, wreszcie wprowadzono na sześć mieś. licząc od 1. 7. 1922. postępowanie doraźne po myśli rozp. Rady Min. z 19/1 1922. (p. wyżej pod 1).

5. Rozp. Rady Min. z 18/7. 1922. (Dz. Ust. nr. 56. poz. 511) o sądownictwie doraźnym na obszarze b. dzielnicy ros.

Tem rozporządzeniem:

I. wprowadzono względnie przedłużono na pięć mieś. licząc od 1/8. 1922. postępowanie doraźne co do przestępstw, wymienionych wyżej pod 1. lit. a—e, z wyjątkiem 29 powiatów (§3);

II. zarządzono stosowanie postęp, doraźnego do końca r. 1922. na obszarze 3 Województw (nowogrodzkiego, poleskiego i wołyńskiego) oraz 8 powiatów (wileńskiego, oszmiańskiego, święciańskiego, trockiego, bractawskiego, dziśnieńskiego, duniłowiczowskiego i wilejskiego) co do przestępstw wspomnianych pod I., a nadto co do: a) uszkodzenia telegrafu lub telefonu, przeznaczonego do użytku publicznego lub rządowego (art. 556); b) uszkodzenia mostu (art. 557); c) uszkodzenia toru lub taboru drogi żelaznej lub znaku ostrzegawczego, ustanowionego dla ochrony bezpieczeństwa komunikacji kolej, (art. 558); d) uszkodzenia cudzego majątku przez podpalenie, wybuch lub zatopienie (art. 562); e) kwalifikowanych wypadków takiego uszkodzenia majątku (art. 563); f) przygotowania do uszkodzenia lub udziału w stowarzyszeniu, utworzonym w celu uszkodzenia kolei żel. i jej urządzeń lub w celu uszkodzenia budynków publ., zamieszkałych pomieszczeń lub takich niezamieszkałych pomieszczeń, o których przestępca wiedział, że w nich jest człowiek (art. 564. ust. 1. i 3.).

Zarządzenie pod II. jest uzupełnieniem rozp. Rady Min. wymienionego wyżej pod 4.

6. Rozp. Rady Min. z 25/7. 1922. (Dz. Ust. nr. 64. poz. 576) w przedmiocie rozciągnięcia na Ziemię Wileńską mocy obowiązującej dekretu z 25/1. 1919. o nabywaniu i posiadaniu broni i amunicji. (Dz. P. P. nr. 9. poz. 123).

7. Ust. z 5/8. 1922. (Dz. Ust. nr. 66. poz. 597) w przedmio-

cie z miany niektórych postanowień ustaw karnych, obowiązujących w b. dzielnicy ros.

Dotyczy: a) podwyższenia kwot pieniężnych; b) uprawnień sędziego pokoju do wydania nakazu karnego; uprawnienie to rozszerza na wszystkie sprawy o wykroczenia, przyczem może sędzia pokoju wymierzyć karę aresztu do dni 14 lub grzywnę albo karę pieniężną¹⁾ do wysokości 20 000 mk.

8. Ust. z 5/8. 1922. (Dz. Ust. nr. 69. poz. 618) w przedmiocie zmian w ustawie z 2/7. 1920 (Dz. Ust. nr. 67. poz. 449) o zwalczaniu lichwy wojennej.

Najważniejsze zmiany polegają na: a) zniesieniu urzędów walki z lichwą; b) podwyższeniu kwot pieniężnych; c) nadaniu powiat, władzom administracyjnym kompetencji karnej (odwołanie do Województwa, a dalsze odwołanie do sądu okręg.); d) nadaniu przepisowi dotyczącemu podbijania cen (art. 19), wykluczającego zastosowanie sankcji karnej do producentów rolnych; e) stworzeniu sankcji karnej za lichwę przy pośredniczeniu co do mieszkań i lokali (art. 23).

9. Rozp. Rady Min. z 21/8. 1922. (Dz. Ust. nr. 71. poz. 644) w przedmiocie prawa karnego i przepisów o drukach w Ziemi Wileńskiej.

Dotyczy rozciągnięcia na obszar powiatów: wileńskiego, trockiego, święciańskiego, oszmiańskiego i bractawskiego przepisów prawa karnego (materiałnego i procesowego), które w r. 1921, (Dz. Ust. nr. 37. poz. 223) potwierdzono wzgl. rozciągnięto na obszarze ziem przynależnych do Rzplitej na mocy pokoju ryskiego (t. j. Województw: Wołyńskiego, Poleskiego i Nowogrodzkiego), oraz późniejszych ustaw uzupełniających wzgl. dodatkowych. Należy tu zwłaszcza wymienić K. K. z 22/3. 1903.,¹⁾ ust. z 2/7. 1920. o zwalczaniu lichwy wojennej, ust. z 25/2. 1921. (Dz. Ust. nr. 30. poz. 169) w przedmiocie zmian w ustawodawstwie karnem w b. zaborze ros., ust. o przestępstwach urzędników z chęci zysku itd.

10. Rozp. Rady Min. z 19/12. 1922. (Dz. Ust. nr. 112. poz. 1017) w przedmiocie poddania sądownictwu doraźnemu na obszarze m. st. Warszawy dalszych przestępstw wymienionych w art. 1. ust. z 30/6. 1919. w przedmiocie sądów doraźnych.

¹⁾ według ustawy karnej obowiązującej w b. zaborze ros. jest grzywna karą zasadniczą, zaś kara pieniężna karą dodatkową, którą można wymierzyć tylko obok kary zasadniczej.

²⁾ wprowadzony w czasie wojny przez okupantów na terenie Król-Kongres.

Uchylone rozporządzeniem z tego samego dnia wymienionem niżej pod 11.; obowiązywało do 31/12. 1922.

11. Rozp. Rady Min. z 19/12. 1922. (Dz. Ust. nr. 114. poz. 1031) o sądownictwie doraźnym w b. zaborze ros.

Uchylono z dniem 1/1. 1923. rozporządzenie wymienione wyżej pod 10. i wprowadzono wzgl. przedłużono do 1/7. 1923. na całym obszarze b. zaboru ros. postęp, doraźne względem następ. przestępstw: a) rozruchu (art. 123); b) pogwałcenia przepisów bezpieczeństwa powszechnego i osobistego (art. 222); c) udziału w bandzie (art. 279. cz. 1. ust. 3), o ile chodzi o bandę w celach rozboju; d) zabójstwa (art. 453), popełnionego względem funkcjonariusza Policji Państw, w czasie lub z powodu wykonywania przezeń obowiązków służb.; e) zabójstwa osoby urzędowej (art. 455. ust. 3); f) zabójstwa wartownika straży wojsk. (art. 455. ust. 4); g) zabójstwa w bandzie (art. 455. ust. 6); h) zabójstwa w sposób niebezpieczny dla życia wielu osób (art. 455. ust. 8); i) zabójstwa z zasadzki (art. 455. ust. 11); j) zabójstwa w celu zysku (art. 455. ust. 12); k) zabójstwa w celu ułatwienia popełnienia innej zbrodni (art. 455, ust. 13); l) uszkodzenia środków komunikacji (art. 556-557.), o ile w obu tych wypadkach uszkodzenie dotyczy urzędnika służącego do użytku publ. lub rządowego; m) uszkodzenia komunikacji kolej. (art. 558); n) uszkodzenia cudzego mienia (art. 562, 563) oraz przygotowania lub udziału w zrzeszeniu, utworzonym w celu uszkodzenia (art. 564); o) rozboju (art. 589).

Z porównania z ustawami, wymienionymi wyżej pod 1. i 5., okazuje się znaczne rozszerzenia sądownictwa doraźnego (pod wpływem ówczesnych wypadków polit.)

Rozp. weszło w życie z dniem 1/1. 1923.; obowiązywało do 22/1. 1923.

12. Rozp. Rady Min. z 22/1. 1923. (Dz. Ust. nr. 7: poz: 44) o sądownictwie doraźnym w b. zaborze ros.

Rozporządzeniem tem zarządzono na czas do 1/7. 1923. na obszarze b. zaboru ros. z wyjątkiem 22 powiatów (art. 3):

I. utrzymanie postęp, doraźnego co do: a) udziału w bandzie (art. 279. cz. 1. ust. 3), o ile chodzi o bandę w celach rozboju; b) zabójstwa (art. 453), jeżeli przestępstwo to popełniono względem funkcjonariuszy publ. podczas wykonywania lub z powodu wykonywania przez nich obowiązków służb.; c) zabójstwa z art. 455. ust. 3. i ust. 4; d) zabójstwa w bandzie (art. 455. ust. 6); e) zabójstwa w celu zysku (art. 455. ust. 12); f) rozboju (art. 589).

II. stosowanie na obszarze Województwa: Nowogródzkiego. Poleskiego i Wołyńskiego oraz 16 powiatów (art. 2)

postępowania doraźnego nadto co do przestępstw, wymienionych powyżej pod 5. II. a) — f).

Rozp. weszło w życie z dniem 23/1. Jest ono znacznym ograniczeniem sądownictwa doraźnego w zestawieniu z rozp. omawianym pod 11.

13. Rozp. Ministra Sprawiedl. z 21/3. 1923. (Dz. Ust. nr. 31. poz. 197) o wynagrodzeniu ławników sądów pokoju w okręgach sądów apelac. w Warszawie i Lublinie.

Dotyczy djet i kosztów podróży; wchodzi w miejsce rozp. Ministra Sprawiedl. z 31/5. 1921. (Dz. Ust. nr. 47. poz. 295).

C. B. zabór austrj.

1. Ust. z 5/8. 1922. (Dz. Ust. nr. 66. poz. 598) w przedmiocie zmiany niektórych postanowień ustaw karnych, obowiązujących w b. dzielnicy austrj.

Dotyczy podwyższenia kwot pieniężnych.

2. Ust. z 5/8. 1922. (Dz. Ust. nr. 69. poz. 618) w przedmiocie zmiany ust. z 2/7. 1920. o zwalczaniu lichwy wojennej.

P. wyżej pod B. 8.

3. Ust. z 26/9. 1922. (Dz. Ust. nr. 84. poz. 750) w przedmiocie niektórych zmian w ustawie o postęp. karnem z 23/5. 1873.

Zmiany dotyczą postęp. doraźnego; w szczeg.: a) rozszerzają możliwość zarządzenia tego postęp. co do większej (niż dotąd) ilości przestępstw (§ 430); b) ograniczają czas trwania dochodzeń prokuratorskich do 14 dni, licząc od dnia, w którym prokurator dowiedział się o zbrodni (§ 438); w razie przekroczenia tego terminu nie można już zarządzić postęp. doraźnego.

4. Rozp. Ministra Spraw Wewn. w porozumieniu z Ministrem Sprawiedl. z 14/10. 1922. (Dz. Ust. nr. 89. poz. 820) w przedmiocie sądów doraźnych w okręgu sądu apelacyjnego lwowskiego.

Jestto rozszerzenie postęp., doraźnego poza granice nadane mu w r. 1919. (Monitor Polski nr. 107) na dalsze przestępstwa po myśli ustawy omówionej wyżej pod 3.

5. Rozp. Rady Min. z 14/9. 1922. (Dz. Ust. nr. 90. poz. 833) w przedmiocie organizacji sądownictwa na Spisz i Orawie i rozciągnięcia na ten obszar mocy obowiązującej niektórych ustaw i rozporządzeń.

Wprowadzono obowiązujące w okręgu sądu apelac. w Krakowie ustawy i rozp. w przedmiocie prawa karnego i postępowania karnego.

6. Rozp. Ministra Sprawiedl. z 21/3. 1923. (Dz. Ust. nr. 31.

poz. 198) o djetach sędziów przys. i mężów zaufania w b. zaborze austrj.

Wchodzi w miejsce rozp. Ministra Sprawiedl. z 13/1. 1921. (Dz. Ust. nr. 9. poz. 50).

Prof. Dr. Józef Jan Bossowski (Poznań).

2. Prawo skarbowe.

(Od stycznia 1922 do potowy kwietnia 1923 r.)

I. Budżet i długi.

Budżet. 1) Preliminarz budżetowy Rzeczypospolitej Polskiej na rok 1922. 2) Ust. z 15/11. 1923, Dz. U. N. 22 p. 138 o prowizorium budżetowym. 3) Ust. z 24/111. 1923, Dz. U. N. 38 p. 253 o pierwszym dodatkowym prowizorium budżetowym. 3 a) Projekt ustawy o naprawie Skarbu Rzeczypospolitej z I/III. 23. (Druk Sejm. N. 269).

Długi. Pożyczka długoterminowa i złota. 4) Ust. z 28/I. 1922, Dz. U. N. 34 p. 278 o umorzeniu obligacji 5% długoterm. wewn-pożyczki państw, z 1922 wpłacanych na poczet nadzw. daniny państw. 5) R. M. S. z 18/X. 1922, Dz. U. N. 92 p. 563 o zamknięciu subskrypcji na 5% długoterm. wewn. pożyczkę państw, z 1922. 6) Ust. z 26/IX. 1922, Dz. U. N. 83 p. 741 w prz. wypuszczenia 8%: państw. poż. złotej z 1922. 7) R. R. M. z 29/IX. 1922, Dz. U. N. 83 p. 742, w prz. upoważnienia M. S. do wypuszczenia I emisji 8% złotej pożyczki p. z 1922, 8) R. M. S. z 23/11. 1923, Dz. U. N. 18 p. 119, w prz. zmiany terminu zamknięcia sprzedaży 8% państw, poż. złotej z 1922. 9) R. R. M. z 28/11. 1923, Dz. U. N. 23 p. 140 w prz. podwyższenia kwoty I emisji 8% państw, poż. złotej z 1922.

Bony skarbowe. 10) R. M. S. z 10/1. 1922, Dz. U. N. 5 p. 36 o wypuszczeniu serji III biletów skarb. 11) U. z 31 /III. 1922, Dz. U. N. .23 p. 195 o zwiększeniu emisji serji III biletów skarb. 12) Ust. z 31/1. 1923, Dz. U. N. 12 p. 77 o wypuszczeniu serji IV biletów skarb. 13) R. M. S. z 1/Ił. 1923, Dz. U. N. 12 p. 78 o wypuszczeni. ser. IV bil. skarb. 14) U. z 22 III. 1923, Dz. U. N. 33 p. 215 w prz. wypuszczenia 6% złotych bonów skarbowych. 15) R. M. S. z 30/111. 1923, Dz. U. N. 34 p. 227 o wypuszczeniu serji I A 6% złotych bonów skarb.

Kredyt Skarbu Państwa w P. K. K. P. i emisja banknotów. 16) U. z 25/IX. 1922, Dz. U. N. 84 p. 748 o kredycie Skarbu Państwa w P. K. K. P. 17) Ust. z 25/IX. 1922, Dz. U. N. 84 p. 749 o dalszej emisji biletów P. K. K. P. 18) U. z 24/111. 1923, Dz. U. 38 p. 251 o kredycie Skarbu Państwa w P. K. K. P. 19) U. z 24/III. 1923, Dz. U. N. 38 p. 252 o dalszej emisji biletów w P. K. K. P.

Gwarancje Skarbu Państwa. 20) U. z 24/1. 1922, Dz. U. N. 10 p. 67 o upoważnieniu M. S. do udzielenia w poroz. z M. R. i D. P. państw, gwarancji finansowej do sumy 2 milionów L dla zobowiązań zaciągniętych przez organizacje rolniczo-handlowe. 21) R. R. M. z 19/X. 1922, Dz. U. N. 108 p. 1001 w prz. rozciągnięcia na Ziemię Wileńską mocy obow. ust. z 17/XII. 1920 o udzielaniu gwarancji Skarbu Państwa.

Kontrola parlamentarna nad długami Państwa. 22) U. z 25/IX. 1922, Dz. U. N. 89, p. 805, o kontroli nad długami Państwa.

Preliminarz budżetowy na rok 1922 wniesiony był do Sejmu w marcu tegoż roku, czyli stosunkowo najwcześniej z pośród preliminarzy budżetowych za ubiegłe okresy. Nie był on jednak do końca rozpatrzony i ostatecznie zatwierdzony z powodu przesilenia rządowego i deprecjacji marki. Projekt ustawy skarbowej ustalał sumę wydatków na 591,6 miliardów marek, z tego wydatków zwyczajnych 440 miliardów, a nadzwyczajnych (łącznie ze 112,5 miliardów wyd. inwestycyjnych) 151,6 miliardów. Preliminowane w budżecie dochody miały wynosić 458,6 miliardów mk. Przewidywany niedobór równał się 133 miliardom mk. na którego pokrycie upoważniony był Minister Skarbu przeprowadzić „operacje finansowe”. — Według projektu ustawy skarbowej: „wszystkie wydatki państwowe mogą być uskuteczniane tylko na cele wymienione w rubrykach budżetu państwowego i w granicach kredytów w tych rubrykach ustalonych”. Przekroczenie kredytów i otwieranie nowych może nastąpić tylko za zgodą Sejmu, z wyjątkiem przekroczeń i nowych kredytów znajdujących pokrycie w zaoszczędzeniach innych rubryk budżetowych, albo w wyjątkowych, nagłych i najżywoźniejszym interesem państwa uzasadnionych wypadkach.

Przewidywania budżetowe okazały się zupełnie niezgodne z rzeczywistością. Z powodu spadku marki i wzrostu drożyzny, wydatki wzrosły bardzo silnie. Według preliminarza wydatki osobowe: na uposażenie urzędników cywilnych i wojskowych miały wynosić przeciętnie 15 miliardów mk. miesięcznie, w rzeczywistości podniosły się w czerwcu do 27, a w grudniu do 120,9 miliardów mk. Zamiast około 180 miliardów w rzeczywistości wyniosły, za cały okres wydatki osobowe w przybliżeniu 511 miliardów, co stanowi 284% preliminarzowanych. Wzrosły także silnie wydatki rzeczowe. Tymczasem dochody podniosły się stosunkowo nieznacznie prawie wyłącznie — jeśli chodzi o daniny publiczne — z podatków pośrednich, gdzie rząd posiadał odpowiednie pełnomocnictwa do podwyższania stawek podatkowych. To też ogólne obciążenie podatkowe ludności było b. małe. Przyjmując za podstawę obliczenia wpływ rzeczywisty z danin publicznych, otrzymamy przeciętne obciążenie podatkowe w 1922 r. na głowę mieszkańca nieco powyżej 12 tys. mk., co wynosi przy kursie franka fr. z 6. VII. 1922, 30 fr. fr., przy kursie zaś franka z grudnia ub. roku tylko 9 fr. fr. (we Francji obciążenie daninami publiczn. na głowę wynosi około 550 fr.) (Spraw. kom.

Skarb. Budż. Druk Sejm. N. 147). Według zestawień tymczasowych Ministerstwa Skarbu rzeczywiste wpływy z danin publicznych przedstawiały się w 1922 r. jak następuje: (Aneks 3a. i 3b. do ustawy o naprawie skarbu, Druk Sejm. N. 269):

Podatki bezpośrednie w r. 1922.

Wyszczególnienie	Prelimi- nowano na 1922	Rzeczywiste wpływy w r. 1922 według zestawień tymczas.					Stosunek wpły- wów do preli- minowan. sumy
		I kw.	II kw.	III kw.	IV kw.	Razem I-IV	
w milionach marek polskich							
Ogółem podatki bez- pośrednie	117 178	29 263	39 782	19 144	33 417	121 606	103,70/0
w tem:							
Podatki gruntowe	4 500	398	815	989	2 232	4 434	96,40/0
Podatek przemysłowy	7 600	2 212	2 291	2 507	7 472	14 383	189,20/0
„ dochodowy	13 000	796	490	3 078	12 859	17 223	132,50/0
Nadzwyczajna danina państwowa	80 000	24 738	34 064	10 271	6 367	75 442	94,30/0

Podatki pośrednie, cła, monopole i opłaty w r. 1922.
Rzeczywiste wpływy według zestawień tymczasowych.

Wyszczególnienie	I kw.	II kw.	III kw.	IV kw.	Razem I-IV
	w milionach marek polskich				
Podatki pośrednie	16 756	24 216	38 345	45 503	124 820
w tem: od spirytusu i wódek	10 352	15 028	23 760	32 161	81 301
od cukru	3 556	4 578	10 844	13 000	31 988
Cła	4 563	5 162	5 461	31 814	47 000
Monopole	8 457	8 627	9 252	16 776	43 112
Opłaty stempl. i podatki od obrotu	4 152	5 737	10 152	16 459	36 500

Wobec tej jaskrawej niewspółmierności we wzroście rzeczywistych wydatków i dochodów niedobór faktyczny okazał się w 1922 r. blisko 4-krotnie wyższy, niż przewidywany w preliminarzu budżetowym, a mianowicie około 510 miliardów mk. zamiast 133 mld. (prowizor, obliczenia sprawozdawcy kom. Skarb. Budż.). Na niedobór ten składa się przedewszystkiem Min. Spraw Wojskowych i Min. kolei.

Preliminarz na rok 1922 służył częściowo za podstawę dla prowizorium budżetowego na I kwart. 1923. Ust. z 15/II. 1923 o prowizorium budżetowym upoważnia rząd do czynienia wydatków państwowych w czasie od 1/I. do 31/III. 1923 na łączną sumę 1 159 miliardów mk., z tego 709 mld. przypada na wydatki rzeczowe a 450 mld. na wydatki osobowe. Przekroczenie tych kredytów może nastąpić tylko o 20 proc. w razie dalszego wzrostu drożyzny. Ustawa z 24/III. br. o pierwszym dodatkowym prowizorium budżetowym, podniosła tę granicę dla kredytów rzeczowych o dalsze 60 proc, dla kredytów osobowych o dalsze 25 proc. tych kredytów. Suma

kredytów ustalona w walucie obcej nie może być przekroczona. Równocześnie ustawa ta upoważnia Min. Skarbu do otwarcia w prowizorium budżetowym nowych kredytów na wydatki związane z objęciem pasa neutralnego między Polską a Litwą kowieńską oraz otwarcia paru dodatkowych kredytów. Wniesienie przez Ministra Skarbu i uchwalenie przez ciała ustawodawcze tych ustaw oraz przedłożenie Sejmowi projektu ustawy o prowizorium budżetowym również na kwartał II świadczy wyraźnie o chęci wprowadzenia w zakresie budżetowym stanu legalnego.

Wydatki w II kwartale br. przewidywane są przez Ministra Skarbu w wysokości 2 962 miliardów mk., dochody zaś 1 639 mld. mk. Przewidywany zatem deficyt w II kw. 1923 r. wynosić ma 1 639 mld. mk. (Druk Sejmowy N. 428). Deficyt ten musi być pokryty operacjami kredytowymi, zanim ustawowa reforma źródeł dochodowych może wydać owoce pod koniec II kwartału i w drugiej połowie 1923 r.

Świeżo został uchwalony przez Radę Ministrów projekt budżetu na rok 1923, z tą ważną zmianą pod względem formalnym, w porównaniu do dotychczasowych preliminarzy, że wyodrębnia się budżet przedsiębiorstw państwowych, które uzyskują własną osobowość prawną i zdolność kredytową. Budżet dzieli się na trzy części: pierwsza obejmuje budżet administracyjny, druga — przedsiębiorstwa państwowe, trzecia — monopole. Dla uczynienia budżetu realnym przewidywania budżetowe są oparte na stałym mierniku tj. złotym polskim. Dochody preliminowane są w wysokości 990 milionów złotych polskich, wydatki — 1.700 milionów, przewidywany niedobór wynieść ma 710 milionów złotych. Według planu finansowego ministra Grabskiego, na okres 3 lat (1923—1925) równowaga budżetowa ma być całkowicie osiągnięta w 1926 r.

Długi. Na początku omawianego okresu, 31/XII. 1921, stan długów wewnętrznych Rz. P. przedstawiał się następująco: (ob. „Zestawienie Długów i Gwarancji Finansowych Rz. P.”, wyd. Min. Skarbu, 1922).

1.	5 ⁰ / ₀ asygnaty 1918	156 0	miljonów mk.
2.	5 ⁰ / ₀ pożyczka Odrodzenia: a) długoterminowa	10 844 2	„ „
	b) krótkoterminowa	2 129 3	„ „
3.	4 ⁰ / ₀ pożyczka premjowa	1 991 6	„ „
4.	bilety skarbowe I i II emisji	15 108 2	„ „
5.	dług w P. K. K. P.	221 000 0	„ „
	Razem	251 229 3	miljonów mk.

Na długi zagraniczne składała się 5⁰/₀ pożyczka emisyjna w dolarach w sumie 18,2 milj. dol. i kredyty zaciągnięte w gotówce na aprowizację (59,2 proc), cele wojskowe (28,3 proc).

inwestycje państwowe (7,7 proc.) i inne, w ogólnej sumie, po przeliczeniu na dolary, 265,2 milionów. Łączna kwota 283,4 milionów dolarów wzgl. 1 449,5 milionów franków szwajc., przypadała głównie na dług w stosunku do Stanów Zjedn. Am. Półn. (65 proc), Francji (22,2 proc.), Anglii (6,5 proc), następnie Włoch i Holandji.

Ten stan długów Rz. P. zmienił się b. znacznie w 1922 i na początku 1923, szczególnie przez olbrzymie zadłużenie w P. K. K. P. Oprócz wzrostu ilościowego przybyły także nowe tytuły dłużne: pożyczka złota i złote bony skarbowe. Zapisy na 5% długoterminową pożyczkę z 1920 r. zostały zamknięte 31/XII. 1922. Parę miesięcy wcześniej została za to wypuszczona 8% pożyczka złota. Cechą charakterystyczną tej pożyczki jest to, że obligacje jej opiewają częściowo na złote polskie, częściowo zaś na marki. Wysokość każdorazowej emisji określa Rada Ministrów a sumę nominalną, stosunek odcinków oraz szczegółowe warunki emisji ustala minister skarbu. Kwotę I emisji z dnia 1/X. 1922 ustalono początkowo na 15 miliardów marek polskich i 15 milionów złotych polskich w złocie, później podwyższono do 30 miliardów mkp. i 30 milionów złp. (R. R. M. z 29/IX. 1922 i z 28/11. 1923) i Obligacje opiewają równocześnie na marki i na złote: bądź po 10 tys. mk. i 10 złotych, bądź też po 50 tys. mk. i 50 zł. Nabywając obligacje, za część złotową, płaci się również w markach według kursu subskrypcyjnego ustalonego dla I emisji poniżej wartości złotego tj. franka szwajcarsk. Przy spłacie pożyczki po upływie 5 lat lub w terminie wcześniejszym, za 6 miesięcznym wypowiedzeniem (lecz nie przedziej niż 1/X. 1925) wypłacaną będzie za część markową obligacji w markach polskich suma odpowiadająca nominalnej wartości tej części. Część zaś złotowa spłacona będzie po cenie nominalnej we frankach szwajcarskich lub dolarach według parytetu każdej z tych walut do złotego polskiego (1 zł.=1 fr. szw.,=0,193 dol.) lub też w markach polskich podług kursu przeciętnego tych walut na giełdzie warszawskiej w ostatnim miesiącu przed terminem płatności. Wybór waluty płatności należy do Ministra Skarbk. Te same zasady stosuje się do obliczenia wartości kuponów markowych i złotych. Procenty (8 proc) płatne są za każde półrocze z dołu. Obligacje mają wszelkie prawa papierów pupilarnych. Kupony wolne są od podatków od kapitałów i rent i są przyjmowane przy uiszczaniu podatków i opłat państwowych.

Do 1/1. 1923 pożyczka złota przyniosła 23,2 miljarda marek. Równocześnie z ustawą o wypuszczeniu pożyczki złotej, została wydana ustawa ustalająca wartość złotego polskiego;

jest ona równa wartości 1/3100 kg. złota 900 próby t. j. frankowi unji łacińskiej. (Ust. z 26/IX. 1922, Dz. U. N. 83 p. 740).

Drugą formą kredytu, do której uciekali się ministrowie skarbu w omawianym okresie, tak zresztą, jak i poprzednio, były bilety skarbowe. Z dniem 1/II. 1922 wypuszczono III serje biletów skarbowych 5 proc. z terminem płatności 1 lutego 1923. (U. Z.17/XII. 21, R. M. S. z 10/1 22 i U. z 31/III 22). Ustawą z 31/III 22. suma emisji została podwyższona do 50 miliardów mkp. Serja IV jest wypuszczona obecnie na sumę 200 miliardów mkp. w odcinkach po 50 000, 100 000, 500 000 i 1 000 000 mkp. płatnych w dn. 1 stycznia 1924 r. Oprocentowane są w stosunku 5 od sta, odsetki płatne z góry. Przed terminem płatności będą na żądanie posiadaczy wykupywane przez kasy Skarbowe, P. K. K. P. oraz P. K. O. według ich wartości dziennej jak również przyjmowane przez kasy skarbowe oraz jako kaucje i wadja. Ustawa z 22/III. 1923 upoważniła Min. Skarbu do wypuszczenia 6% złotych bonów skarbowych, z sześciomiesięcznym terminem płatności na ogólną sumę 50 000 000 złotych. Warunki emisji oraz przedterminowej spłaty ustala M. S. Z dn. 1 kwietnia br. została wypuszczona serja I A złotych bonów skarbowych na ogólną sumę 10 000 000 złp. w odcinkach po 10 i 100 złotych z terminem płatności w dn. 1 paźdz. 1923. Cena emisyjna jest ogłaszana przez M. S. w Monitorze, w wysokości nieco poniżej kursu giełdowego franka szw. Złote bony skarbowe otrzymały przywilej, że są przyjmowane przed terminem płatności przy uiszczaniu podatków po najwyższej cenie emisyjnej ustalonej dla Serji I A od 1/IV. 23. do dnia wpłaty (Rozp. Min. Skarbu z 30/III. 23). Odsetki od złotych bonów skarb, są płatne z góry, nie podlegają one podatkom od kapitałów i rent. Złote bony spłacane będą w markach polskich podług przeciętnego kursu fr. szw. na giełdach krajowych z 15 dni przed datą, poprzedzającą o 3 dni spłatę, licząc 1 zł. = 1 fr. szw.

Trzecią formą długów, ogromnie rozwiniętą ilościowo w 1922 i początku 1923 był kredyt Skarbu Państwa w Polskiej Kraj. Kasie Pożyczkowej. Ustawa z 25/IX. 1922 upoważniła M. S. do zaciągnięcia na pokrycie niedoboru budżetowego, dalszej pożyczki w P. K. K. P. do sumy 370 miliardów mkp. Ust. z 24/III. 1923 podwyższyła tę sumę do wysokości 1 800 miliardów a projekt ustawy o kredycie Skarbu Państwa w P. K. K. P. wniesiony do Sejmu przez Ministra Grabskiego dn. 14 kwietnia br. domaga się dalszego podniesienia kwoty pożyczki w P. K. K. P. do wysokości 3 150 miliardów. Faktyczny dług Skarbu Państwa w P. K. K. P. w dniu 31 marca br. wy-

nosił 1 732 miljardy mk. (Druk Sejmowy N. 428). W związku z ustawami o kredycie Skarbu P. w instytucji emisyjnej były wydawane ustawy podnoszące granice emisji niepokrytej biletów P. K. K. P.

Faktycznie obieg banknotów wynosił:

31. XII 1921	229 5	miljardów mk.
30. VI 1922	300 1	" "
31. XII 1922	793 4	" "
31. I 1923	909 2	" "
28. II 1923	1 177 3	" "
31. III 1923	1 841 2	" "
10. IV 1923	1 869 1	" "

Stan wewnętrznego zadłużenia Państwa na 1/1. 1923 przedstawia się następująco (Sprawozdanie Komisji Skarbowo-Budżet. o prowizorium budżetowem na czas od 1/1. do 31/III. 1923". Druk Sejmowy N. 147):

Dług w P. K. K. P.	675 600	miljonów mk.
5 ⁰ / ₀ asygnaty 1918	106 7	" "
5 ⁰ / ₀ długoterminowa pożyczka 1920 (po potrąceniu 4 ¹ / ₂ miliardów wpłaconych na daninę)	7 387 4	" "
5 ⁰ / ₀ krótkoterminowa pożyczka 1920	2 129 3	" "
4 ⁰ / ₀ pożyczka premjowa 1920	4 903 2	" "
Bilety skarbowe serji I, II, III około	47 270	" "
Pożyczka złota z 1922	23 200	" "
Razem		760 596 6	miljonów mk.

Suma naszego zadłużenia wewnętrznego, obliczona we frankach szwajcarskich, po kursie z pierwszych dni stycznia, dała 228 179 000 franków szwajc, co stanowi 8,2 franka szw. na głowę mieszkańca. Ogółem długi wewnętrzne zamienione na franki szwajcarskie, według notowań na giełdzie w Genewie z 2/1. 1923, wynoszą 1 519 544 000, co daje 54,3 fr. szw. na głowę mieszkańca. Z tego przypada na dług w Ameryce 984 mil. fr. szw., we Francji 356 mil. fr. szw., w Anglii 111 mil. fr. szw. itd. Całkowite więc zadłużenie państwowe wewnętrzne i zewnętrzne wynosi 62,5 fr. szw. na głowę mieszkańca. Jest to obciążenie stosunkowo b. niskie w porównaniu z innymi krajami.

Na mocy art. 8 konstytucji i ustawy z 25/IX. 1922, została utworzona, celem wykonywania parlamentarnej kontroli nad długami Państwa, komisja kontroli długów Państwa składająca się z 7 członków i 3 zastępców, wybieranych przez Sejm i Senat z grona posłów wzgl. senatorów. Za działalność swoją członkowie komisji odpowiedzialni są wyłącznie przed Sejmem wzgl. Senatem. Prawo kontroli komisji rozciąga się na wszystkie długi Państwa oraz przez państwo objęte gwarancje finansowe. Komisja powinna badać w szcze-

gólności czy na mocy ustawy i zgodnie z nią zostały długi zaciągnięte, oprocentowane, umarżane, konwertowane itd. czy również środki pieniężne przeznaczone na oprocentowanie i amortyzację długów istotnie zużyto na te cele. Komisja kontroli jest obowiązana za każde półrocze ogłaszać w Monitorze P. wykaz stanu długów państwa, a przynajmniej raz na rok składać Sejmowi wyczerpujące sprawozdanie.*)

II. Podatki bezpośrednie.

Pod. gruntowe i budynkowe. 1) Rozp. Rady M. z 12/IV 1922 Dz. U. N. 33 p. 268 w przedmiocie wymiaru i poboru państwowego pod. gruntowego za rok podatkowy 1921 od gruntów użytkowych i lasów położonych na obsz. wojew. nowogr., polesk. i wołyńsk. oraz pow.: białost., bielsk., sokólsk., wołkowysk., białowiesk. i grodzieńsk. wojew. białostockiego 2) Ustawa z 26/IX. 1922, Dz. U. N. 88 p. 790, w przedm. zmiany stawek gminnego pod. grunt, na obsz. wojew.: nowogr., polesk. i wołyńsk. pow.: grodz. i wołkowysk. oraz gmin: białowieskiej, masiewskiej i suchopolskiej pow. bielskiego woj. białost. 3) Rozp. R. M. z 3/XI 1922. Dz. U. N. 98 p. 901, w prz. wymiaru i poboru państw, pod. grunt, za rok podatkowy 1922 od gruntów użytkowych i lasów położonych na obsz. wojew.: nowogródzk., polesk. i woł. oraz pow.: białost., bielsk., sokólsk., wołkowysk. i grodzieńsk. woj. białostockiego. 4) Rozp. R. M. z 3/XI. 1922. Dz. U. N. 98 p. 902, w prz. zmiany art. 6 i 7 rosyj. ustawy o pod. bezpośrednich w stosunku do ziemi Wileńskiej. 5) R. M. S z 6/XI. 1922, Dz. U. N. 98 p. 906, w prz. określenia wysokości pod. grunt, na obsz. Ziemi Wileńskiej na rok podatkowy 1922. 6) R. M. S z 17/VII. 1922, Dz. U. N. 59 p. 531 w prz. poboru na rzecz Skarbu Państwa dodatku do pod. budynkowego na obsz. woj. poznańskiego i pomorskiego. 7) U. z 22/IX. 1922, Dz. U. N. 88 p. 786, o ulgach dla nowowznoszonych budowli. 8) Projekt rządowy ustawy w prz. wyrównania podatków gruntowych tudzież niektórych pod. budynkowych, z 8/1. 1923. (Druk Sejmowy N. 68).

Podatek przemysłowy: 9) R. M. S. z 17/1. 1922, Dz. U. N. 17 p. 140 w prz. tekstu ustawy o państwowym pod. przemysłowym w brzmieniu obow. od czasu wejścia w życie ustawy z 17/XII. 1921. 10) R. M. S. z 30/1. 1922, Dz. U. N. 18 p. 150 w celu wykon. ustawy z 17/XII. 1921 w prz. rozciągnięcia mocy obow. ustawy z 6/VII. 1920 o ujednostajnieniu na obsz. b. zab. ros. ustaw i rozp. o państw, pod. przemysłowym na cały obszar Rz. P. 11) R. M. S. z 31/1. 1922, Dz. U. N. 18 p. 151 w prz. ustalenia głównych i bocznych linii kolejowych do celów wymiaru pod. przemysłowego. 12) R. M. S. z 28/IV. 1922, Dz. U. N. 34 p. 292, w prz. wykonania art. 17 ustawy z 17/XII. 1921 w prz. rozciągnięcia mocy obow. ustawy z

*) Nie poruszam tu z braku miejsca spraw walutowych, tembardziej, że mają być one omówione w „Kronice ekonomicznej” „Ruchu Prawn. i Ekonom.”

6/VII. 1920 o ujednostajnieniu na obszarze b. zab. ros. ustaw i rozp. o państw, pod. przemysłowym na cały obszar Rz. P. 13) Obw. M.S. z 7/VI. 1922, Dz. U. N. 47 p. 426 w sprawie sprostowania omyłek druku w rozp. M. S. z 17/I. 22. w prz. tekstu ustawy o państw, pod. przemysłowym. 14) Sprawozdanie komisji Skarbowej Sejmu o rządowym projekcie ustawy w prz. państw, pod. przemysł. (Druk Sejm. N. 153).

Podatek od kapitałów i rent. 15) R. M. S. z 9/III. 1922, Dz. U. N. 26 p. 216, w sprawie zmiany § 12 rozp. z 8/III. 1921 w prz. wykonania ustawy o pod. od kapitałów i rent. 15a) Projekt ustawy w prz. zmiany niektórych postanowień ust. z 16/VII. 1920 o podatku od kapitałów i rent. i Druk Sejm. N. 253). 15 b) Sprawozdanie komisji Skarbowej o projekcie ust. o pod. od kapit. i rent. (Druk Sejm. N. 447).

Podatek dochodowy. 16) U. z 24/I 1922, Dz. U. N. 11 p. 86 o zniesieniu mocy obow. ustawy z 20/V. 1921 o tymczasowym poborze państw. pod. dochodowego i o wstrzymaniu potrącania pod. doch. przez służbodawców na zasadzie ustawy z 16/VII 1920 o państw, pod. doch. i maj. 17) R. M. S. z 31/I, 1922, Dz. U. N. U p. 103 w prz. przepisów wykon. do ust. z 24/I. 1922 o tymcz. poborze państw, pod. dochodowego. 18) U. z 4/IV. 1922, Dz. U. N. 29 p. 232 w prz. zmiany niektórych postanowień ustawy z 16/VII. 1920 o państw- pod. dochodowym i pod. majątkowym. 19) U. z 6/IV. 1922. Dz. U. N. 33 p. 266 w prz. zmiany niektórych postanowień pruskiej ustawy o pod. dochodowym z 19/VI. 1906 i ustawy z 19/XII. 1919 obow. w b. dzielnicy pruskiej. 20) R. M. S. z 22/IV. 1922 Dz. U. N. 35 p. 301, celem wykonania ust. z 4/IV. 1922 w prz. zmiany niektórych postanowień ustawy z 16/VII. 1920 o państw. pod. dochodowym i pod. majątkowym. 21) U. z 9/III. 1923 Dz. U. N. 35, p. 228, w prz. zmiany w przepisach o państw, pod. dochodowym, obow. na zasadzie ust. z 4/IV. 1922 i ust. z 16/VII. 1920. 22) R. M. S. z 19/VI. 1922, Dz. U. N. 50 p. 445 i z 25/I. 1923, Dz. U. N. 13 p. 88 w prz. przekazania miejskiej komisji szacunkowej wymiaru państw, pod- dochodowego na obszarze m. Łodzi. 23) R. M. S. z 31/I. 1923, Dz. U. N. 16 p. 106 w prz. przekazania miejskiej kom. szacunk. wymiaru państw, pod. dochód. na obsz. m. Włocławka. 24) Rozp. M. S. z 7/II. 1922, Dz. U. N. 12 p. 112, z 28/VII. 1922, Dz. U. N. 66 p. 599, z 7/II. 1923, Dz. U. N. 14 p. 98, z 9/III. 1923, Dz. U. N. 30 p. 185, w prz. przesunięcia terminu do składania zeznań o dochodzie z art. 50 ust. z 16/VII. 1920 o państw, pod. dochód, i pod. majątkowym. 25) R. M. S. z 5/IV. 1923, Dz. U. N. 38 p. 263, w prz. ustalenia-wykładnika przeciętnych cen hurtowych, miarodajnego do potrącania pod. dochodowego od uposażeń służbowych, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę w drugim kwartale roku pod. 1923. 26) R. M. S. z 5/IV. 1923, Dz. U. N. 40 p. 278, celem wykonania ustawy z 9/III. 1923 w prz. zmiany w przepisach o państw, pod. dochodowym, obow. na zasadzie ust. z 4/IV. 1922 i ust. z 16/VII. 1920. 26 a) Projekt ustawy w prz. zmian w przepisach o państwowym pod. dochód., obowiązujących w b. dzieln. pruskiej. (Druk Sejm. N. 403).

Podatek nadzwyczajny „od wzbogacenia się”.

27) U. z 31/III. 1922, Dz. U. N. 3Ū, p. 238 o pod. od wzbogacenia się, które ujawniło się przez nabycie nieruchomości i przez spłatę długów hipotecznych. 28) R. M. S. z 19/V. 1922, Dz. U. N. 42 p. 357 w prz. przepisów wykon. do ust. o pod. od wzbogacenia się, które ujawniło się przez nabycie nieruchomości i przez spłatę długów hipotecznych. 29) U. z 14/VII. 1922, Dz. U. N. 58 p. 520 w prz. uzupełnienia postanowienia art. 2 lit. d. ustawy z 31/III- 1922 o pod. od wzbogacenia się.

30) R. Rady M. z 24/VIII. 1922, Dz. U. N. 77 p. 688 w sprawie rozciągnięcia na obszar Spiszą i Orawy mocy obow. ustaw o państw. p. o datkach bezpośrednich obow. na obsz. b. zaboru austriackiego-

Podatki gruntowe i budynkowe. Podatek gruntowy w omawianym okresie nie uległ zmianie. Jedynie odnośnie do obszaru woj. nowogródzkiego, poleskiego i wołyńskiego oraz sześciu pow. wojew. białostockiego, jak również w stosunku do Ziemi Wileńskiej Rada Ministrów określiła w drodze rozporządzeń wysokość podatku gruntowego. Przeciętne stawki podatku gruntowego dla poszczególnych powiatów ziem wschodnich ustalono na rok podatkowy 1922: z jednej dziesięciny gruntów uprawnych, ogrodów, sadów i łąk od 120 do 300 mk.; z jednej dziesięciny lasów, pastwisk i odłogów od 15 do 37 mk. Ogólną sumę państw. pod. grunt. wyznaczonego na powiat rozkłada na grunta poszczególnych właścicieli komisja repartycyjna ustanowiona na każdy powiat, a składająca się z naczelnika miejscowego urzędu skarbowego podatków i opłat i 6 członków z grona płatników podatku.

Na pozostałych ziemiach polskich stawki państw. pod. grunt., niezmienione w omawianym okresie, wynosiły przeciętnie w 1922 r. około 87 mk. z I-go morga nwp. Dnia 8. I. 23. r. Minister Skarbu wniósł do Sejmu „projekt ustawy w przedmiocie wyrównania podatków gruntowych, tudzież niektórych podatków budynkowych”. (Druk. Sejm. N. 68). Według tego projektu, kwoty państw. pod. gruntowych, pobierane na zasadzie ustaw obecnie obowiązujących, mają być podwyższone 40-krotnie, poczynając od 1/1. 1923 r. Podatki budynkowe wiejskie mają być również znacznie podwyższone we wszystkich trzech dzielnicach, a zarazem zrównane obciążenie niemi gruntów dworskich i włościąńskich w b. Kongresówce. Projekt ustawy przewiduje równocześnie wprowadzenie podatków podymnego istniejących w b. Kongresówce na obszar województw wschodnich.

Podatki gruntowe i budynkowe mają być płacone w dwóch równych ratach półrocznych, i ulegać podwyżce wzgl. niżce w stosunku do przeciętnych cen żyta. Nadto wprowadzony ma być specjalny, dodatek wyrównawczy za rok 1922 zarówno do podatków gruntowych, jak i budynkowych, a to celem

skompensowania straty poniesionej przez Skarb Państwa dzięki otrzymywaniu tych podatków w zdeprecjonowanej marce. Dodatek ten ma wynosić 20-krotność sum wymierzonych na rok 1922. Dodatki do państw, pod. gruntowych, jakoteż samoistne pod. grunt, na rzecz związków samorządowych nie mogą, dla każdej jednostki podatkowej, przewyższać w łącznej sumie 100 proc. ogólnej kwoty państw, pod. gruntowego.

Obecnie (połowa kwietnia) projekt rządowy rozpatruje Komisja Skarbowa Sejmu. Najwięcej sporów wywołała sprawa progresji, już uchwalona przez podkomisję skarbową, z tem zastrzeżeniem, aby kwoty ściągane tytułem progresji zaliczane były na poczet podatku osobisto-dochodowego. Uchwalono również podnieść podatek gruntowy 100-krotnie w stosunku do jego wysokości z r. 1922.

Rozp. Ministra Skarbu z 17/VII. 1922 (6) normuje pobieranie na rzecz Państwa dodatku do pod. budynkowego na obszarze woj. poznańskiego i pomorskiego. Dodatek państw, do pod. bud., pobiera się od budynków znajdujących się w obrębie gmin wiejskich, podlegających opłacie komunalnego pod. budynk., z wyjątkiem budynków mieszkalnych, przeznaczonych na stałe wynajmowanie w nich mieszkań. Wysokość dodatku ustala się przez pomnożenie kwoty pod. bud. wyrażonej w księgach katastralnych przez 175. Dodatek ten pobierają na rzecz państwa równocześnie z dodatkiem komunalnym właściwe władze samorządowe, za odpowiednim wynagrodzeniem.

Ustawa o ulgach dla nowowznoszonych budowli z 22/IX. 22. r. (7) zwalnia na 15 lat od pod. od nieruchomości wzgl. od pod. budynkowych pobieranych na rzecz Państwa lub instytucji samorządowych wszelkie nowowznoszone budowle, jak również części nadbudowane i przybudowane, o ile ta budowa lub rozbudowanie zostało wykończone po 1 stycznia 1922 r., albo w ciągu 8 lat po ogłoszeniu ustawy. Również wszelkie akty i umowy, dotyczące przeniesienia prawa własności tytułem odpłatnym nowych budowli (z wyjątkiem nadbudówek i przebudówek), są zwolnione od opłat pobieranych na rzecz Państwa i instytucji samorządowych, w ciągu lat 8 od dnia rozpoczęcia wzgl. wykończenia nowej budowli.

Podatek przemysłowy został ujednostajniony na całym obszarze Rz. P., z wyjątkiem wojew. śląskiego, ustawą z 17/XII. 1921 r. Pełny tekst ustawy o pod. przem., obowiązującej od 1/I. 1922. został ogłoszony w Dz. U. N. 17 z 1922. Z rozporządzeń M. S. w sprawie pod. przem. trzeba przytoczyć rozp. z 28/IV. 1922 (12) dotyczące opodatkowania handlu i przemysłu na rzecz związków samorządowych i innych kor-

poracji. Dodatki do pod. przem. mogą być pobierane przez gminy miejskie tylko od przedsiębiorstw, które podlegają jedynie państw, zasadniczemu pod. przem. (patent) i to nie wyżej 50 proc. patentu. Od innych przedsiębiorstw i zajęć zawodowych miasta mają prawo pobierać 0,2 proc. od obrotu, na poczet którego może być pobrany jako zaliczka dodatek nie wyżej jednak niż 100 proc. patentu (U. z 17/XII. 21.) Dodatki na rzecz gmin wiejskich i powiatowych ciał samorządowych pobierane być mogą tylko w stosunku do zasadniczego pod. przem. i to łącznie w wysokości od 75 do 200 proc., zależnie od rodzaju przedsiębiorstwa, a na rzecz izb handl. szkół i innych publicznych związków niepaństwowych łącznie najwyżej 25 proc. Ustawa o pod. przem. w brzmieniu ogłoszonym w N. 17 Dz. U. z 1922 r. miała obowiązywać tylko do końca 1923 r.

Dn. 5/11. 1923 Minister Skarbu wniósł do Sejmu projekt ustawy w przedmiocie państw, pod. przemysłowego" (Druk Sejm. N. 153). Projekt ten ze zmianami wprowadzonymi przez Komisję Skarbową i na plenum — przekazany już Senatowi — przedstawia się, według brzmienia przyjętego przez Sejm, w sposób następujący (Druk. Sejm. N. 352):

Państwowemu pod. przemysłowemu podlegają przedsiębiorstwa handlowe, przemysłowe i inne na zysk obliczone, jak również zajęcia przemysłowe: ekspedytorów, maklerów, pośredników handlowych, agentów oraz samodzielnie wolne zajęcia zawodowe jak lekarzy, adwokatów, notariuszy, inżynierów. Nie podlegają mu gospodarstwa rolne i leśne oraz związane z nimi hodowla inwentarza, mleczarstwo, sadownictwo, ogrodnictwo, pszczelarstwo i gospodarstwo rybne, sprzedaż i dostawa wytworów własnego lub dzierżawionego gospodarstwa rolnego itp. Winny jednak opłacać pod. przem. zakłady przemysłowe rolne (gorzelnie, krochmalnie, cukrownie i in.) oraz przemysłowe mleczarstwo, ogrodnictwo, rybołówstwo, prowadzone zawodowo jako wyłączny lub przeważający rodzaj gospodarstwa.

W porównaniu do obowiązującego dotychczas pod. przem. projekt nowej ustawy usuwa podział na pod. przem. zasadniczy i dodatkowy a przyjmuje jako jedyną ostateczną podstawę opodatkowania obrót osiągnięty przez przedsiębiorstwo wzgl. zajęcie. Drugą ważną zmianą jest przyjęcie", ze względów walutowych oraz dokładności i łatwości obliczenia, obrotów bieżących, nie zaś obrotów z roku poprzedzającego rok podatkowy. Projekt ustawy bliżej określa co należy rozumieć pod pojęciem obrotu podlegającego opodatkowaniu. W przedsiębiorstwach handlowych za taki obrót uważa się sumę przychodu brutto, za towary sprzedane za gotówkę, wymienione

lub wydane na kredyt; w instytucjach kredytu krótkoterminowego sumę pobranych i należnych procentowi, prowizji itp. wynagrodzeń oraz zysk brutto z operacji obcemi walutami, dewizami i papierami wartościowymi, bez uwzględnienia ewent. strat; w instytucjach kredytu długoterminowego ogólną sumę wpływów prócz spłat kapitału; w instytucjach ubezpieczeniowych, nie opartych na wzajemności, całkowitą sumę otrzymanych premji od ubezpieczeń rzeczowych a $\frac{1}{10}$ od ubezp. na życie i od wypadków, w instyt. ubezp. opartych na wzajemności, ograniczających swą działalność do członków, $\frac{1}{2}$ wyżej wymienionych premji. W przedsiębiorstwach przemysłowych wydobywających lub przetwarzających surowce albo produkujących wyroby z zakupionych na własny rachunek materiałów, dolicza się również do sumy właściwego przychodu brutto wartość surowców, półfabrykatów i wyrobów wydanych zarówno z samego zakładu przemysłowego, jak i z należących do niego składów innym przedsiębiorstwom i zakładom, należącym do tego samego właściciela. Dla osobistych zajęć przemysł., i wolnych zajęć zawodowych za podstawę opodatkowania służy zarobek brutto.

Podatek przemysłowy wynosi 2 proc. od sumy obrotu; jednakże banki płacą 5 proc. a wydawnictwa dzienników lub innych pism periodycznych — 1 proc. Podatek pobiera się od wszystkich przedsiębiorstw i zajęć: a) w formie przedpłaty przez nabycie świadectwa przemysłowego, b) w formie dopłaty, dla wyrównania całkowitej należności podatkowej. Opłata za świadectwo nie stanowi zasadniczego pod. przem., jak obecnie, lecz jest tylko zaliczką na poczet podatku obliczanego od sumy obrotu. Od zasady pobierania pod. w formie przedpłaty i dopłaty są następujące wyjątki: 1) pod. przem. tylko przez nabycie świadectw przem. opłacają przedsiębiorstwa handlu wędrownego, jarmarcznego oraz komiwojażerowie, inspektorzy i agenci towarzystw ubezpieczeniowych i in. 2) podatek bez obowiązku uiszczenia przedpłaty (świadectwa) opłacają samodzielne wolne zajęcia zawodowe.

W celu dokładnego ustalenia obowiązku nabywania świadectw i prawidłowego obliczania obrotów, projekt ustawy w szeregu artykułów wyjaśnia co należy uważać za oddzielny zakład i przedsiębiorstwo. Wiąże się to z kwestją opodatkowania wewnętrznego obrotu i podwójnego opodatkowania. Np. zakład handlowy prowadzony przez przedsiębiorstwo przemysłowe celem sprzedaży w nim wyrobów własnej produkcji, (z wyjątkiem 1 zakładu hurtowej sprzedaży) uważa się za oddzielny zakład. Oddzielne składy oraz te jedyne zakłady hurtowej sprzedaży wyrobów własnych, nie podlegają obo-

wiązkowi wykupienia świadectwa przem. lecz tylko osobnej karty rejestracyjnej.

Ceny świadectw przem. zależą: od rodzaju przedsiębiorstwa (przemysłowe, handlowe i t. d.) od kategorii, do której przedsiębiorstwo lub zajęcie zostało zaliczone oraz od klasy miejscowości, w której się ono wykonywa. Klas miejscowości jest 4, poza nimi Warszawa. Kategorij jest 5 dla przedsiębiorstw handlowych, 8 dla przedsiębiorstw przemysłowych. Zaliczenie do tej lub innej kategorii zależy od rozmiaru przedsiębiorstwa, ustalanego na podstawie kapitału zakładowego, wielkości produkcji i pomieszczeń, ilości osób zatrudnionych, silników mechanicznych itp. Dla przedsiębiorstw handlowych cena świadectwa wynosi od 5 milionów mk. (I kateg.) do 200 tys. wzgl. 60 tys. mk. (Va. a Vb. kat.) Dla przedsiębiorstw przemysł., cena ta wynosi od 15 milj. mk. w I kateg. do 500 tys. mk., w V kat. i to we wszystkich miejscowościach, i od 300 tys. do 20 tys. dla VI—VIII kat., zależnie od kategorii i klasy miejscowości. Za karty rejestracyjne uiszcza się osobną stałą opłatę w wysokości 15 tys. mk., nie zaliczaną na poczet pod. przemysłowego. Kwotę należną za świadectwa i karty rejestracyjne płaci się za cały rok podatkowy z góry. Dla ustalenia obrotów i zarobków władze podatkowe przeprowadzają lustrację przedsiębiorstw przy udziale czynnika obywatelskiego. Przedsiębiorstwa handlowe i przemysłowe, o ile nie mają ksiąg przepisanych kodeksem handlowym, zobowiązane są prowadzić „księgę obrotu”, do której codziennie należy wpisywać przychód i rozchód.

Wszystkie większe przedsiębiorstwa handlowe (I—II kat.) i przemysłowe (I—V kat.), osobiste zajęcia przemysł. (I—II kat.) oraz samodzielne wolne zajęcia zawodowe są obowiązane po upływie każdego półrocza kalendarzowego złożyć władzom podatk. zeznania o obrocie. Przedsiębiorstwa handl. i przem. wyżej wymienionych kategorii, oraz spółki obowiązane do publicznego składania rachunków mają, po upływie każdego miesiąca kalendarzowego, wpłacić do kasy skarbowej pod. przem., przypadający od obrotu osiągniętego w ubiegłym miesiącu.

Inni płatnicy, obowiązani do składania zeznań, winni, najpóźniej do 1 sierpnia wzgl. do 1 lutego, wpłacić do kasy skarbowej pod. przypadający od obrotu osiągniętego w ubiegłym półroczu. Od kwot pod. przem. potrąca się sumę odpowiednią do upłynionego czasu, uiszczoną poprzednio tytułem przedpłaty przy wykupnie świadectwa przemysłowego. Drobne przedsiębiorstwa są wolne od obowiązku składania zeznań o obrocie i mogą wpłacać podatek dopiero po obliczeniu go

przez komisje szacunkowe. Sprawdzenie i ustalenie obrotów i obliczenie pod. przem. należy do komisji szacunkowych i ko-
-**isyj** odwoławczych, składających się w przeważającej licz-
bie z przedstawicieli płatników podatku.

Związkom samorządowym przysługuje prawo opodatko-
wania przedmiotów podlegających państw, pod. przem. tylko
w postaci pod. od obrotu do wysokości nieprzekraczającej
0,5 proc. od sumy obrotu, ustalonego przez państwowe organa
wymiarowe, a o ile chodzi o przedsiębiorstwa i osoby, opła-
cające jedynie świadectwa przemysłowe — do wysokości
25 proc. ceny świadectwa przemysłowego. Opodatkowanie
dodatkowe na rzecz Izb handlowych i przemysł, tudzież Izb
rzemieślniczych nie może przekraczać 15 proc. ceny świadectw
przemysł, i kart rejestracyjnych, nabywanych w okręgu Izby:
na rzecz szkół zawodowych, mających prawa publiczności,
a utrzymywanych przez publiczne związki lub stowarzysze-
nia kupców i przemysłowców albo instytucje i fundacje — nie
może przekraczać 20 proc. tychże świadectw i kart.

Wszelkie kwoty oznaczone zarówno w projekcie ustawy
jak i w załączonej do niej taryfie, mają być podwyższone wzgl.
zniżane, poczynając od roku pod. 1924, odpowiednio do zmian
przeciętnych cen hurtowych w Państwie.

Podatek od kapitałów i rent. Z powodu
zmniejszenia się do minimum wydajności pod. od sum hipote-
cznych, a to dzięki zanikowi lokaty kapitałów na hipotekach,
projekt ustawy wniesiony do Sejmu przez M. S. 20/11 1923.
proponuje zawieszenie wymiaru i poboru podatku od wierzy-
telności i rent hipotecznych. Pozostałe postanowienia ustawy
z 16/VII 1920 r., dotyczące opodatkowania przychodów z kapi-
tałów i specjalnych rachunków bieżących, mają być utrzy-
mane w mocy, z temi ważniejszymi zmianami, że podnosi się
z 10 do 20% stawki podatkowe od naftowych udziałów brutto
i podwyższa się 50-krotnie grzywny pieniężne, upoważnia-
jąc równocześnie M. S. do zmiany ich odpowiednio do wy-
kładnika przeciętnych cen hurtowych. (Druki Sejmowe Nr.
253 i 447).

Podatek dochodowy obowiązujący na mocy usta-
wy z 16/VII. 1920 został w ciągu omawianego okresu zmie-
niony najpierw ustawą z 4/IV. 1922 w następujących waż-
niejszych punktach: 1) Na skutek deprecjacji marki podwyż-
szono minimum egzystencji do 180 000 mk. dla dochodów fun-
dowanych lub mieszanych i to niezależnie od klasy miejsco-
wości, do 300 000 mk. dla dochodów płynących z uposażeń
służbowych, emerytur i najemnej pracy. Równocześnie zo-
stała przekształcona skala podatkowa z zachowaniem jednak

tej samej maksymalnej stopy podatkowej dla najwyższych dochodów (25 proc. wzgl. 35 proc. dla osób fizycznych i spadków nieobjętych) oraz podwyższone wszelkie kwoty wyznaczające granicę zwolnień, zniżek itd. 2) Dochody płynące z uposażeń służbowych, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę podlegają odrębnym przepisom działu II noweli, zmieniającym gruntownie zasady opodatkowania ustawy z 16/VII. 1920. Dochody z pracy według noweli nie włącza się do ogólnego dochodu płatnika. Przedmiotem opodatkowania jest dochód bieżący, obliczony w stosunku rocznym, a nie osiągnięty w roku ubiegłym, poprzedzającym rok podatkowy, a służący — jak wiadomo — za podstawę opodatkowania dla dochodów fundowanych. Dzięki deprecjacji waluty wymiar podatku według bieżących dochodów powoduje faktycznie większe obciążenie tej kategorii podatników, wobec czego nowela ustanawia wyższe minimum egzystencji (300 000 zamiast 180 000 dla dochodów z innych źródeł) oraz niższą stopę podatkową dla dochodów z pracy. Progresja zaczyna się tu od 0,2 proc. (zamiast 0,5 proc.) i wzrastając stopniowo, dochodzi do 3,5 proc. przy 4 milionach (zamiast 4,0 proc.); dopiero dochody wyższe płąca według normalnej skali podatkowej. Wreszcie podatek od dochodów z pracy pobiera się „u źródła”, gdyż oblicza go i pobiera słuźbodawca drogą potrącenia przy wypłacie należności za pracę lub emeryturę. 3) Wprowadzone zostały nowe organy pomocnicze dla komisji szacunkowych, mianowicie podkomisje szacunkowe, które miały być utworzone zasadniczo w każdej gminie wiejskiej. Celem ich było przede wszystkim ułatwienie drobnym płatnikom, często b. analfabetom, składanie zeznań o dochodzie (art. 10:—16).

Ostatnia nowela do ustawy o pod. dochodowym z 9/III. 1923 ma na celu przede wszystkim dostosowanie skali podatku dochodowego i obciążenia do zniżającej się w dalszym ciągu wartości marki polskiej, uproszczenie wymiaru i zmniejszenie jego kosztów wreszcie zabezpieczenie Skarbu państwa od strat, które powoduje deprecjacja waluty.

Minimum egzystencji zostało podwyższone do 2 000 000 mk. i to jednakowo dla wszelkich dochodów zarówno fundowanych jak i niefundowanych. Wysokość tantjem, zwolnionych od opodatkowania specjalnym podatkiem od tantjem oraz wysokość kwot dochodu, ustalających granicę dla stosowania zniżek i zwyżek podatkowych podnosi się 10-krotnie. Skala podatkowa zawiera znacznie mniejszą ilość stopni — zamiast 126 według noweli z 4/IV. 1922 tylko 48. Stopa pod. rozpoczyna się od 2 proc. zamiast 0,5 proc, zniżając w ten sposób, w stosunku do wydajności pod. koszta wymiaru. Obciążę-

nie rośnie według skali progresywnej, osiągając w najwyższym stopniu dla dochodów od 115 do 120 milj. mk. i wyżej 25 proc; do podatku dolicza się ponadto, o ile chodzi o dochody osób fizycznych i spadków nieobjętych: przekraczających 120 milj. od $1^{1/2}$ proc. do 15 proc, dla dochodów ponad 1,2 miljarda, W najwyższej granicy podatek dochodzi więc do 40 proc, nie licząc ewent. zwwyżek zachowanych w noweli z dawniejszych ustaw (20 proc. zwwyżki stopy dla nieżonatych i niezamężnych).

Dochody płynące z uposażeń służbowych, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę opodatkowane są według niższej skali: poczynając od 0,3 proc dla dochodów ponad 2—2,4 milj. mk., a kończąc na 11,5 proc przy dochodach od 50—52 milj. mk. Do uposażeń przekraczających 52 milj. mk. stosuje się ogólną skalę podatkową obniżoną o 2 proc. Sposób wymiaru i poboru pod. od dochodów z pracy został utrzymany zgodnie z ustawą z 4. IV. 22.

Celem zwiększenia wydajności podatku dochodowego ustawa zobowiązuje Ministra Skarbu do ustalania corocznie, w miesiącu lipcu wykładnika wzrostu przeciętnych cen hurtowych w pierwszej połowie roku podatkowego w porównaniu z poprzedzającym rokiem. Podatek od dochodów fundowanych, a więc obliczanych według dochodów roku poprzedzającego rok podatkowy ma być zapłacony w wysokości, jaka wypadnie z pomnożenia kwoty podatku, wymierzonego na podstawie obowiązujących ustaw, przez wykładnik wzrostu drożyzny. Analogiczny wykładnik ustala Minister Skarbu na każdy kwartał kalendarzowy; wykładnik ten jest miarodajna dla obliczenia wysokości podatku od dochodów z pracy i podwyższania minimum, niepodlegającego opodatkowaniu dla tychże dochodów. Rozporządzeniem z 5/IV. 1923 ustalił M. S. wykładnik wzrostu cen hurtowych w wysokości 1,5, jako obowiązujący w II kwartale 1923 przy potrącaniu podatku dochodowego od uposażeń służbowych, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę.

Wprowadzone ustawą z 4/IV. 1922 podkomisje szacunkowe zostają zniesione. Osoby, których główny dochód płynie z nieruchomości gruntowej, nie przekraczającej 30 ha. z drobnych przedsiębiorstw przemysł, i handl., oraz małych domów do 4 izb, zwolnione są wogóle od składania zeznań. Uchyła się zwolnienie od opodatk. tej części dochodu, która przenosi 4 proc wartości nominalnej z akcji i udziałów. Nadto wprowadza się zmiany w odliczeniach od dochodów służących do wymiaru podatku, m. i. dla spółdzielni. Podwyższa się z 2 proc. według ustawy z 1922 do 10 proc. miesięcznie kary za zwłokę od nieuiszczonej kwoty podatku w terminie płatności.

Podatek dochodowy w b. dziel. pruskiej został zmieniony ustawą z 6/IV/1922 i w znacznej części ujednostajniony z pod. dochodowym obowiązującym w innych dzielnicach R. P. Ważniejsze postanowienia tej ustawy są następujące: dochody z uposażeń służbowych, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę włącza się do ogólnego dochodu, lecz tylko w części, mianowicie w 1920 r. od 0,5.—0,7, w 1921 r. od 0,3—0,5. Taryfę podatkową wprowadza się taką samą, jak przy ogólnym polskim podatku. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością płać stawki o 1 stopień wyższe od innych osób prawnych. Na rok 1922—1923 mogą być nałożone dodatki do państw, pod. dochodowego na rzecz samorządu, z tern jednak ograniczeniem, że łączna suma podatku państw, i dodatków nie przekroczy 4—40 proc, zależnie od stopnia dochodu podatkowego płatnika. Prócz tego z wpływów państw, pod. dochodowego na rok 1922—1923 pobierają gminy i związki komunalne 30 procent.

Projekt ustawy w przedmiocie niektórych zmian w przepisach o państwowym podatku dochodowym, obowiązujących w b. dziel. prusk., wniesiony do Sejmu 28/III. 1923, czyni dalszy krok w kierunku ujednostajnienia pod. dochodowego na obszarze Rz. P. (Druk Sejm. N. 403). Kwotę dochodu zwolnionego od podatku podwyższa się do 2 milionów mk., dla dochodów ze wszystkich źródeł, z wyjątkiem dochodów z pracy, dla których ta granica zwolnienia od podatku podnosi się do 7,2 milj. mk. Dochody z uposażeń służbowych, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę nie włączają się do ogólnego dochodu i podlegają opodatkowaniu na podstawie specjalnych przepisów działu II projektu ustawy. Wprowadza się do ustawy pruskiej system potrącania podatku przez służbowcę od dochodów z pracy, obowiązujący w innych dzielnicach Polski. Taryfy podatk. zarówno dla dochodów fundowanych jak i niefundowanych mają być takie same jak przy ogólnym polskim podatku, obow. na mocy ustawy z 9/III. 23. Do państwowego pod. dochód, ustanawia się dodatki na rzecz samorządu w wysokości od 4—5% dochodu podatkowego, o ile chodzi o dochody opodatkowane według działu I ustawy, a 3% od podlegających państw, pod. dochodów z pracy. Z wpływów państw, pod. dochód, pobierają gminy i związki komunalne 30%.

Wprowadza się zmiany w wysokości podatku państwowego i dodatków samorządowych oraz zwolnień odpowiednio do wykładnika wzrostu przeciętnych cen hurtowych. Uchyla się moc obowiązującą ustawy o podatku uzupełniającej (Ergänzungssteuer) z 19/VI. 1906 oraz ustawy o podatku od przy-

rostu majątku (Besitzsteuer) z 3/VII. 1913. Nowela, według projektu, ma obowiązywać na rok podatkowy 1923, liczony od 1/IV. do 31/XII.

Nadzwyczajny jednorazowy pod. od wzbogacenia się, które ujawniło się przez nabycie nieruchomości i przez spłatę długów hipotecznych, został wprowadzony ustawą z 31/III. 1922 (27). Podlegają mu: a) osoby fizyczne oraz osoby prawne opłacające pod. przemysłowy, o ile są właścicielami gruntów lub budynków nabytych w drodze odpłatnej w czasie od 1/1. 1918 do 28/IV. 1922; b) osoby fizyczne, które w tymże czasie spłaciły długi hipoteczne obciążające ich nieruchomości, o ile te długi zaciągnięte zostały przed 1/1. 1915. Ustawa przewiduje szereg zwolnień zarówno z samej mocy prawa jak i fakultatywnych po udowodnieniu okoliczności uzasadniających to zwolnienie. (R. M. S. z 19/V. 22, § 7). Zwolnione są m. in. całkowicie osoby prawne od nieruchomości nabytych na prowadzenie własnego przedsiębiorstwa, osoby, które nabyły nieruchomości na zasadzie ustawy o wykonaniu reformy rolnej, osoby, które wykażą, że nabyły nieruchomości wzgl. spłaciły długi hipoteczne dzięki realizacji majątku posiadanego już 1/VIII. 1914, reemigranci, którzy udowodnią, iż nabyli nieruchomości ze środków przywiezionych do Polski z zagranicy, nabywcy nieruchomości za kwotę nie przewyższającą 20 tys. do 1 milj. mk. zależnie od roku nabycia, osoby, które spłaciły długi hipoteczne w kwocie do 15 tys. mk. łącznie.

Stawki podatkowe są zasadnicze i progresywne. Wysokość zasadniczych zależy wyłącznie od roku nabycia nieruchomości wzgl. spłaty długu hipot. Mianowicie dla pierwszej kategorii płatników wynosi stopa od 50 proc. ceny kupna, w 1918 r., do 10 proc. w II półroczu 1921 i w 1922 (do 28/IV.); dla drugiej kategorii, w związku z postępującą deprecjacją waluty, od 40 proc. sumy spłaconej wierzytelności, w 1918 r., do 250 proc w I półr. 1921 i w 1922. Wysokość stawek progresywnych, które podwyższają stawki zasadnicze od 25 proc. do 100 proc, zależy od ceny nabycia nieruchomości, wzgl. sumy spłaconych długów; stosuje się je dopiero wtedy, kiedy podstawa obliczenia pod. przewyższa pięciokrotnie minimum zwalniające od obowiązku podatkowego. Płatnik, z wyjątkiem właścicieli gruntów do 43 ha, obowiązany był sam obliczyć przypadający nań podatek i wpłacić jego połowę w ciągu miesiąca, licząc od dnia następnego po ogłoszeniu rozporządzenia wykonawczego t. j. do 10/VII. 1922. drugą zaś połowę, najpóźniej w ciągu dalszych 6 tygodni, t. j. do 25/VIII. 1922. Izba Skarbowa wzgl. Urząd skarb. I instancji bada pra-

widłowość tych obliczeń oraz wymierza pod. dla właścicieli gruntów poniżej 43 ha.

III. Akcyzy i monopole skarbowe.

Ustawy i rozp. ogólne: 1) U. z 4./VIII. 1922, Dz. U. N. 67, p. 607. w prz. przywrócenia mocy obowiązującej ustawy z 10/V. 1921 o regulowaniu pod. od spożycia, zużycia wzgl. produkcji na obszarze Rz. P. do dn. 31/XII. 1922. 2) U. z 26/IX. 1922, Dz. U. N. 90, p. 831, o zmianie ustawy z 20/XII. 1905 o pobieraniu na obszarze b. Galicji opłat szynkar-skich. 3) R. Rady M. z 23/X. 1922, Dz. U. N. 95, p. 879, w prz. rozszerze-nia na cały obszar Rz. P. postanowień rosyjskiej ustawy akcyzowej o pa-tentach akcyzowych na fabryki trunków, wyrobów ze spirytusu, drożdży, oraz na zakłady sprzedaży trunków; dalej na wyrób zapałek i tutek pa-pirosowych. 4) R. M. S. z 26/X. 1922, Dz. U. N. 96, p. 888, w prz. wyko-nania rozp. R. M. z 23/X. 1922 w prz. rozszerzenia na cały obszar Rz. P. postanowień rosyjsk. ustawy akcyzowej. 5) U. z 16/111. 1923, Dz. U. N. 30, p. 183, w prz. przywrócenia mocy obowiaz. ust. z 10/V. 1921 o regulowaniu pod. od spożycia, zużycia wzgl. produkcji na obszarze Rz. P. 6) R. R. M. z 26/V. 1922, Dz. U. N. 41, p. 351. w prz. rozciągnięcia na Ziemię Wileńską mocy obowiązującej ustaw i rozp., obowiązujących na obszarze Rz. P. lub w poszczególnych jej częściach w dziale pod. pośrednich. 7) R. M. S. z 5/VI. 1922, Dz. U. N. 47, p. 424, w prz. rozciągnięcia na Ziemię Wi-leńską mocy obowiaz. rozp. M. S. obow. na obsz. Rz. P. w dziale pod-pśrednich.

Spirytus i wyroby wódczane 8) R. M. S. z 17/II. 1922. Dz. U. N. 21. p. 173, w prz. częściowej zmiany rozp. wykonawczego b dz. austrj. M. S. z 21/VII. 1899 do ustawy o opodat. wódki, obowiązującej na obsz. b. zab. austr., oraz rozp. M. S. z 28/X. 1921 o opodat. spirytu-su i wyrobów wódczanych. 9) R. M. S. z 13/IV. 1922, Dz. U. N. 33, p. 274, o przewozie spirytusu i wyrobów spirytusowych. 10) R. M. S. z 11/IV. 1922, Dz. U. N. 34, p. 290, w prz. częściowej zmiany rozp. wykon. z 28/X. 1921 o wykonaniu rozp. R. M. z 14/X. 1921 w prz. opodatk. spirytusu i wyrób, wódczanych. 11) R. M. S. z 11/IV. 1922, Dz. U. N. 34, p. 291. o wykonaniu rozp. R. M. z 14/X. 1921, w prz. opodatk. spirytusu i wyrób, wódcz. na obszarze b. dzieln. pruskiej. 12) R. M. S. z 22/V. 1922, Dz. U. N. 43, p. 364, w prz. świadectw na przewóz spirytusu i wódki. 13) R. M. S. z 24/VII. 1922, Dz. U. N. 62, p. 559, w prz. częściowej zmiany rozp. z 28/X. 1921, o wykonaniu rozp. R. M. z 14/X. 1921, dotyczącego opodatk. spirytusu i wyrób, wódczanych. 14) R. R. M. z 20/XI. 1922, Dz. U. N. 104, p. 953, w prz. zmian w postanowieniach o opodatk. spirytusu na obsz. Rz. P. 15) R. M. S. z 21/XI. 1922, Dz. U. N. 104, p. 967, w celu wykonania rozp. R. M. z 20/XI. 1922, w prz. zmian w opod. spirytusu na obsz. Rz. P. 16) R. R. M. z 21/XII. 1922, Dz. U. N. 115, p. 1037, w prz. zmiany wyso-kości ustalonej w rozp. R. M. z 23/XI. 1922 stawki patentu akcyzowego

na fabryki trunków. 17) R. R. M. z 26/III. 1923, Dz. U. N. 32, p. 209, w prz. zmian w postanów, o opodat. spirytusu na obsz. Rz. P.

Piwo. 18) U. z 26/IX. 1922, Dz. U. N. 90, p. 831, o zmianie ust. z 20/XII. 1905 o pobieraniu na obsz. b. Galicji opłat szynkarsk. oraz ust. z 13/II. 1903 o pobieraniu na tymże obszarze opłaty konsumcyjnej od piwa-19) R. R. M. z 11/X. 1922, Dz. U. N. 92, p. 851, w prz. zmian w postanowieniach o opodat. piwa na obsz. Rz. P. 20) R. M. S. z 16/X. 1922, Dz. U. N. 93, p. 869, w celu wykonania rozp. R. M. z 11/X. 1922. w prz. zmian w postan. o opod. piwa na obsz. Rz. P. 21) R. R. M. z 26/III. 1923, Dz. U. N. 32, p. 210, w prz. zmian w postan. o opodat. piwa na obsz. Rz. P.

Wino musujące. 22) R. R. M. z 2/X. 1922, Dz. U. N. 92, p. 849, w prz. zmian w opodat. wina musującego na obsz. Rz. P. 23) R. M. S. z 16/X. 1922, Dz. U. N. 93, p. 868, w celu wykon. rozp. R. M. z 2/Y. 1922 w prz. zm. w opodat. w. m. na obsz. Rz. P. 24) R. R. M. z 26/III. 1923 Dz. U. N. 24, p. 222, w prz. zm. w postan. o opodat. w. m. na obsz. Rz. P. 25) R. M. S. z 1/IV. 1923, Dz. U. N. 38, p. 260, w celu wykon. rozp. R. M. z 26/III. 1923, w prz. zm. w opodat. w. m. na obsz. Rz. P.

Wody mineralne i sztucznie wyrabiane napoje. 26) R. R. M. z 30/X. 1922, Dz. U. N. 98, p. 899, w prz. uchylecia pod. od wód min. i szt. wyrab. napojów.

Drożdże. 27) R. M. S. z 28/I. 1922, Dz. U. N. 11, p. 102, celem wykon. rozp. R. M. z 22/XII. 1921 w prz.-opodat. drożdży prasowanych na obsz. b. dzieln. pruskiej. 28) R. R. M. z 6/XI. 1922, Dz. U. N. 98, p. 904, w prz. zmian w opodat. drożdży na obsz. Rz. P. 29) R. M. S. z 23/XI. 1922, Dz. U. N. 106, p. 990, w celu wykon. rozp. R. M. z 30/X. (? powinno być 6/XI.) 1922, w prz. zm. w opodat. drożdży na obsz. Rz. P. 30) R. R. M. z 26/III. 1923, Dz. U. N. 34, p. 224, w prz. zm. w opodat. drożdży na obsz. Rz. P. 31) R. M. S. z 1/IV. 1923, Dz. U. N. 38, p. 262, w celu wykon. rozp. R. M. z 26/III. 1923, w prz. zm. w opod. droż. na obsz. Rz. P.

Cukier. 32) R. R. M. z 11/X. 1922, Dz. U. N. 92, p. 850, w sprawie podwyższenia pod. spożywc. od cukru na obsz. Rz. P. 33) R. M. S. z 20/X. 1922, Dz. U. N. 92, p. 864, w prz. wykonania rozp. R. M. z 11/X. 1922 o podwyż. pod. sp. od cukru. 34) R. R. M. z 20/XI. 1922, Dz. U. N. 104, p. 952, w sprawie podwyższenia pod. spoż. od cukru na obsz. Rz. P. 35) R. M. S. z 21/XI. 1922, Dz. U. N. 104, p. 966, w prz. wykon. rozp. R. M. z 20/XI. 1922 o podwyższ. pod. spoż. od cukru. 36) R. R. M. z 26/III. 1923, Dz. U. N. 32, p. 211, W spr. podwyższenia pod. spoż. od cukru na obsz. Rz. P. 37) R. M. S. z 27/III. 1923, Dz. U. N. 32, p. 214, w prz. wykon. rozp. R. M. z 26/III. 1923 o podwyższ. pod. spoż. od cukru.

Sztuczne środki słodzące. 38) R. R. M. z 21/XII. 1922, Dz. U. N. 116, p. 1056 w spr. ujednostajn. przepisów o wyrob. sprzedaży i używaniu szt. substancji słodkich-

Kwas octowy. 39) R. R. M. z 23/XI. 1922, Dz. U. N. 112, p. 1015, w prz. ujednostajnienia opod. kw. octowego na obsz. Rz. P. 40) R. M. S.

z 15/XII- 1922, Dz. U. N. 3 ex 1923, p. 14, celem wykon. "rozp. R. M. z 23/XI. 22., w prz. ujednostajn. opod. kw. oct. na obsz. Rz. P. 41) R. R. M. z 26/III. 1923, Dz. U. N. 34, p. 223, w prz. zmian w opod. kw. oct. na obsz. Rz. P. 42) R. M. S. z 1/IV. 1923, Dz. U. N. 38, p. 261, w celu wykon, rozp. R. M. z 26/III. 1923, w prz. zm. w opod. kw. oct.

Sól jadalna. 43) R. R. M. z 30/X. 1922, Dz. U. N. 97, p. 891, o podwyższeniu pod. spoż. od. soli jad. na obsz. wojew. pozń. i pomor.

Zapałki. 44) R. R. M. z 3/XI. 1922, Dz. U. N. 99, p. 910, w prz. podwyższenia akcyzy od zapałek na obsz. Rz. P. 45) R. R. M. z 29/III. 23. Dz. U. N. 36, p. 238, w prz. podwyższ, akcyzy od zap. na obsz. Rz. P. 46) R. M. S. z 30/III. 1923, Dz. U. N. 39, p. 273, w prz. podwyższ, akc. od zap. na ob. Rz. P.

Tytoń. 47) U. z 1/VI. 1922, Dz. U. N. 47, p. 409, o monopolu tytoniowym. 48) R. M. S. z 21/VII. 1922, Dz. U. N. 62, p. 558, w prz. ustanowienia cennika detalicznej sprzedaży papierosów, tytoniu krajanego i mchorki wyprodukowanych przez fabryki prywatne na obsz. b. Król. Pol. i Ziemi Wschodnich. 49) R. M. S. z 19/VII. 1922, Dz. U. N. 63, p. 566, w prz. wykon. ust. z 1/VI. 22. o monopolu tytoniowym w I okresie przejściowym. 50) R. M. S. z 24/VII. 22., Dz. U. N. 63, p. 567 w prz. ustanowienia cen detalicznej sprzedaży wyrobionych przez fabryki prywatne cygar, cygaretek, tabaki do zażywania i tytoniu do żucia. 51) R. M. S. z 24/VIII. 22., Dz. U. N. 71, p. 648, o zmianie cennika detalicznej sprzedaży wyrobów tytoniowych. 52) R. M. S. z 25/IX. 22, Dz. U. N. 83, p. 747, o zmianie cennika detalicznej sprzedaży cygar, cygaretek, tabaki do zażywania i tytoniu do żucia reprodukowanych w prywatn. fabr. wyrobów tytoń. 53) R. M. S. z 20/X. 22, Dz. U. N. 92, p. 865, o zmianie cennika detal, sprzed. wyrobów tytoń., jakoteż w sprawie nowego ustalenia wysokości zysku monopolowego i rabatu dla sprzedawców. 54) R. M. S. z 29/X. 22, Dz. U. N. 100, p. 916, w prz. wykonana ust- z 1/VI. 22, o monopolu tytoniowym w dalszym okresie przejściowym. 55) R. M. S. z 28/XI. 22, Dz. U. N. 105, p. 980, o zmianie cennika detal, sprzed, wyrób, tytoń. 56) R. M. S. z 17/XI. 22, Dz. U. N. 106, p. 987, w prz. udzielania prywatnym fabrykom wyrobów tytoń, kredytu na opaski monopolowe. 57) R. M. S. z 26/I. 1923, Dz. U. N. 12, p. 79, o zmianie cennika detal, sprzed, wyrób, tytoń. 58) R. M. S. Z 23/II. 1923. Dz. U. N. 21, p. 134, o zm. cen. d. sprz.. wyrób tyt. 59) R. M. S. z 19/II 23, Dz. U. N. 23, p. 142, o warunkach pod jakimi może być dozwolona dalsza produkcja w prywatnych fabrykach wyrób. tyt. 60) R. M. S. z 10/III. 23, Dz. U. N. 27, p. 165, w prz. uzupełn. warunków, pod jakimi zezwala się prywatnym fabrykantom na dalszą produkcję wyrób. tyt. 61) R. M. S. z 17/III. 23, Dz. U. N. 28, p. 173, o wyrobie mchorki w przyw. fabrykach wyrób. tyt. 62) R. M. S. z 13/III- 23, Dz. U. N. 31, p. 195, w prz. uprawy tytoniu w roku. 1923. 63) R. M. S. z 3/III. 23, Dz. U. N. 34, p. 225, w prz. nowej klasyfikacji papierosów gatunku luksusowego, wyrabianych przez przyw. fabr. wyr. tyt. tudzież sposobów ustalenia i ogłaszania cennika wyrobów tyt. 64) R. M. S. z 27/III. 23, Dz. U. N.

34, p. 226, w spr. udzielania pry w. fabryk. wyr. tyt. kredytu na opaski monop. 65) R. M. S. z 22/III. 23, Dz. U. N. 38, p. 257, w prz. rozłożenia unifikacji wyrobów tyt. na stopniowe okresy. 66) R. M. S. z 20/III. 23, Dz. U. N. 42, p. 285, normujące prowizorycznie przepisy o sprzedaży wyróbt. na obsz. Rz. P. (Instrukcja).

Olej mineralny. 67) R. R. M. z 21/XII. 1922, Dz. U. N. 116, p. 1054, w sprawie podwyższenia podatku od zużycia olejów mineralnych na obsz. Rz. P. 68) R. M. S. z 29/XII. 1922, Dz. U. N. 3 ex 1923, p. 16, w celu wykon. rozp. R. M. z 21/XII. 22, w prz. podwyższ. pod. od zużycia ol. min.

Węgiel. 69) R. R. M. z 30/X. 1922, Dz. U. N. 99, p. 909, w spr. ujednostajnienia opodatk. węgla na obsz. Rz. P. 70) R. M. S. z 15/1. 1923, Dz. U. N. 7, p. 47, w spr. zwolnienia koksu zagranicznego od 40% podatku- 71) R. M. S. i M. P. i H. z 18/1. 1923, Dz. U. N. 8, p. 54, w spr. podwyższ. pod. od węgla na obsz. Rz. P. 72) R. M. S. z S/III 1923, Dz. U. N. 28. p. 174, w spr. zwolnienia węgla kamień, zagranicznego od 40% podatku.

Karty do gry. 73) R. M. S. z 21/ VIII. 1922, Dz. U. N. 74, p. 673, w prz. rozciągnięcia na obsz. Ziemi Wileńskiej mocy obow. ustaw o opłacie stemplowej od kart do gry. 74) R. M. S. z 21/VIII. 1922, Dz. U. N. 74, p. 674, zmieniające niektóre postan. rozp. z 31/X. 1920 w prz. opłaty od kart do gry.

W dziedzinie podatków konsumcyjnych ogólniejsze znaczenie posiadają ust. z 4/VIII. 22. i z 16/III. 23. (1 i 5). przywracające moc obowiązującą ust. z 10/V. 21. o regulowaniu pod. od spożycia, zużycia wzgl. produkcje na obszarze Rz. P. Ostatnia ta ustawa upoważniła Radę Min. do regulowania pod. konsumcyjnych w okresie do 31/XII. 1921, przez zrównanie stawek pod. na całym obszarze Rz. P., podwyższanie ich do wysokości przedwojennej w stosunku do cen sprzedażnych, rozszerzenie ustaw dzielnicowych na całą Rz., uchylanie innych ustaw, wreszcie podwyższenie kar. Wprowadzone w życie rozporządzenia R. M., miały być w przeciągu 3 miesięcy od daty ich wydania, przedkładane Sejmowi do zatwierdzenia. Na mocy ustawy z 4/VIII. 1922, przywrócono moc obowiązującą powyższej ustawy na czas od 22/VIII. do 31/XII. 1922. Rada M. wydała w tym krótkim okresie kilkanaście (13) rozporządzeń podwyższających i ujednostajniających stawki różnych pod konsumcyjnych, oraz rozszerzających ustawy obowiązujące w poszczególnych zaborach na cały obszar Rz. P.: 1) postanowień rosyjskiej ustawy akcyzowej o patentach akcyzowych na fabryki trunków, drożdży itd, (rozp. z 23/X, Dz. U. N. 95), 2) niemieckiej ustawy o opodatkowaniu węgla (rozp. z 30/X, Dz. U. N. 99), 3) niemieckiej ustawy o opodatkowaniu kwasu octowego (rozp. z 23/XI. Dz. U. N. 112). Najnowsza ustawa z 16/III 1923 przywróciła nie tylko moc obowiązującą ustawy z 10/V 1921 o regulowaniu pod. od spożycia, lecz do-

dała jeszcze nowe uprawnienia. Radzie M.: 1) dostosowania przepisów ustawowych dotyczących ustroju władz w poszczególnych b. zaborach do obowiązujących tamże ustaw w dziedzinie pod. pośrednich oraz 2) uzupełnienia przepisów o karach. Również upoważnia się R. M. do uzgodnienia ustaw i rozporządzeń w wojew. śląskiem, dotyczących pod. konsumcyjnych, z takimiż ustawami i rozporz. obowiązującymi na obszarze reszty Rzeczypospolitej. Ustawa ta obowiązuje od 24/III. (dnia ogłoszenia) do 31/XII 1923.

Ogólniejszego znaczenia, odnoszące się do szeregu pod. konsumcyjnych, jest również rozp. Rady M. z 23/X 1922 wyżej wspomniane, o rozszerzeniu na cały obszar Rzecz. P. (z wyjątkiem wojew. śląskiego) postanowień rosyjskiej ustawy akcyzowej. Dotyczy ono patentów akcyzowych na fabryki trunków, wyrobów z wódki, drożdży, oraz na zakłady sprzedaży trunków, na fabryki zapałek i tutki do papierosów oraz krajanej bibułki do papierosów. Oprócz zwykłej akcyzy od spirytusu, zapałek itd., zakłady wyrabiające wzgl. sprzedające te artykuły muszą uiszczać specjalną opłatę od patentów akcyzowych.

Spirytus i wyroby wódczane. Opodatkowanie spirytusu unormowane głównie R. R. M. z 14/X 1921 i obszernem rozporządzeniem wykonawczem M. S. z 28/X tegoż roku (obok utrzymanych przepisów dawniej obowiązujących ustaw) nie uległo w 1922 i na początku br. zasadniczym zmianom. Parę rozporz. M. S. zawiera szczegółowsze przepisy, dotyczące dozoru i kontroli nad obrotem spirytusu wewnątrz kraju. Każda przesyłka spirytusu i wyrobów wódczanych z wytwórni lub handlu hurtowego, powinna posiadać świadectwo przewozowe w określonej formie z wymienieniem ilości litrów, firmy wysyłającej i odbierającej, miejsce przeznaczenia itd. (R. M. S. z 13/IV i z 22/V 22) Prywatne wolne składy spirytusu można prowadzić tylko po uzyskaniu zezwolenia M. S. udzielanego pod określonymi warunkami. Przepisy dotyczące obrotu spirytusem wewnątrz kraju rozciągnięto rozp. M. S. z 11/IV 22 i na obszar b. dzielnicy pruskiej.

Na podstawie postanowień rosyjsk. ustawy akcyzowej, której moc rozciągnięto rozp. R. M. z 23/X 22, na cały obszar Rzpl., są obowiązane do wykupu patentu akcyzowego: gorzelnie, fabryki drożdży, miodosytnie, wódczarnie i likiernie, rektyfikacje spirytusu, fabryki win owocowych i innych, browary, zakłady wyrabiające lakier, politurę, perfumy oraz zakłady sprzedaży trunków: restauracje, szynki itd. Opłata patentowa od fabryk wódek i likierów wynosi od 1/1 1923 3 000 000 mk., od innych zakładów jest znacznie niższa. Wy-

sokość jej zależy naogół od wielkości i od miejscowości (dla zakł. sprzedaży trunków).

Wysokość akcyzy, płatnej przy wywozie spirytusu z gorzelni, była parokrotnie zmieniana w ciągu omawianego okresu czasu. Obecnie (połowa kwietnia), podatek spożywczy od 1 litra stustopniowego spirytusu wyrobionego w gorzelniach rolniczych i przerabiających owoce wynosi 10 000 mk. (poprzednio 2500 mk.), a w gorzelniach przemysłowych 10 200 mk. (poprz., 2650). Dodatkowemu niższemu opodatkowaniu, podlegają zapasy spirytusu (R. R. M. z 26/III 1923).

Piwo. Na mocy rozp. R. M. z 26/III 1923 akcyza od piwa wynosi w b. zab. rosyjskim 36 000 mk. od każdego puda (16,38 kg.) słodu przeznaczanego do przeróbki na piwo; w mniejszych browarach o przeróbce słodu poniżej 200 pud. rocznie 30 000 mk. Zapasy brzezki piwnej oraz piwa podlegają dodatkowemu opodatkowaniu po 13 000 mk. wzgl. 10 840 mk. dla mniejszych browarów od każdego hektolitra piwa. Na obszarze b. zaboru austriackiego, opłata akcyzowa, od 1 hl. brzezki piwnej i 1 stopnia ekstraktu, wynosi, zależnie od rozmiarów produkcji, 3450 mk.—3750 mk. Od zapasów brzezki piwnej oraz piwa uiszcza się dodatkową opłatę w wysokości różnicy między opłatą uiszczoną już poprzednio a należną według nowego rozporządzenia. Wywoźącym piwo zagranicę zwraca się 18 000 mk. za 1 hl. piwa, a wytwórcom piwa za każdy stopień ekstraktu 3600 mk. Import piwa podlega, oprócz opłacie celnej, dodatkowej opłacie akcyzowej.

Na obszarze b. zab. pruskiego i wojew. śląskiego wynosi podatek konsumcyjny od 1 hl. piwa „słabego” od 27 000—30 tys. mk. zależnie od rozmiarów produkcji, od 1 hl. piwa „pełnego” (8-13% ekstraktu brzezki) od 43 875—48 750. Od piwa „mocnego” dolicza się pewien dodatek za każde dalsze 4% ekstraktu brzezki podstawowej. Warki domowe płacą 9000 mk. od 1 hl.

Akcyzę uiszcza we wszystkich dzielnicach, producent. Prócz tego producenci i sprzedawcy piwa płacą specjalne opłaty patentowe akcyzowe.

Wino musujące. Rozp. R. M. z 26/III 1923 (24), została podwyższona stopa podatkowa, poczynając od 1/IV. z 800 na 5000 mk. od butelki wina musującego owocowego a z 1600 na 20 000 mk. od w. m. winogronowego.

Wody mineralne i sztucznie wyrabiane napoje. Rozp. R. M. z 30/X 1922 (26) została uchylona moc obowiązująca ustawy niemieckiej o opodatk. wód miner., i szt. wyrab., napojów na obsz. b. dzieln. pruskiej i to od 1/1 1923.

Drożdże. Rozp. R. M. z 26/III 1923 (30) podwyższyło

opłatę akcyzową od drożdży prasowanych z 240 na 3000 mk od 1 kg. i to na całym obsz. Rz. P., poczynając od 1/IV 1923.

Cukier. W omawianym okresie podatek spożywczy od cukru był parokrotnie podwyższany, nie ulegając zasadniczym zmianom. R. R. M. z 26/III 1923 (36) podniosło go z 60 000 na 150 000 mk. od 100 kg. netto M. S. może zwolnić od tego pod. cukier wywożony zagranicę w stanie naturalnym lub w przetworach. Tern samem rozporz., wszelkie grzywny w stałych kwotach, przewidziane w odpowiednich ustawach: austrj., rosyjskiej i niemieckiej, zostały podwyższone 5000 razy.

Sztuczne środki słodzące. W końcu 1922 r. zostało ujednostajnione ustawodawstwo dotyczące sztucznych śr. słodz., przez rozszerzenie na cały obszar Rz., z wyjątkiem wojew. śląskiego, odpowiednich przepisów ros. ustawy o akcyzach. (R. R. M. z 21/XII 1922, — 38). Wyrób może się odbywać tylko za specjalnem zezwoleniem i pod kontrolą urzędników akcyzowych; sprzedaż — w aptekach i składach aptecznych. Wzbronione jest używanie tych środków do wyrobu napojów i produktów spożywczych. Sam pod. spożywczy zostaje zniesiony. Przewidziane są wysokie kary pieniężne i więzienie za wykroczenia przeciwko tym przepisom.

Kwas octowy. R. R. M. z 23/XI 1922 (39) został rozszerzony na cały obszar Rz. P. niemiecki pod. od kwasu octowego. Podlega mu kwas octowy krajowy tudzież sprowadzany z zagranicy, wyrabiany bez fermentacji (z octu drzewnego, z soli kwasu octowego itd.), a przeznaczony do spożycia wewnętrznego. Nie płaci się pod. od kwasu przeznaczonego na eksport oraz do celów technicznych. Wytwórnice kwasu oct. podlegają dozorowi analogicznemu jak inne zakłady wyrabiające przedmioty obciążone akcyzą: gorzelnie, cukrownie itd. Do uiszczenia podatku obowiązany jest wytwórca. R. R. M. z 26/III 1923 (41) stopa podatkowa została podniesiona z 300 na 3000 mkp. od 1 kg. kwasu bezwodnego.

Sól jadalna. Opodatkowanie soli nie jest ujednostajnione na obszarze Rz. P. W omawianym okresie, podwyższono pod. spożywczy od soli w wojew. poznańsk. i pomorsk. do 5500 mkp. od 100 kg. warzonki a do 8000 mkp. od 100 kg. soli kamiennej. M. S. jest uprawniony do zwalniania od tej opłaty soli wywożonej poza obszar b. dzieln. prusk. (R. R. M. z 30/X 1922 (43).

Zapałki Rozp. R. M. z 29/III 1923 (45) ustaliło podatek od zapałek na 80 mk: od pudełka, zawierającego nie więcej niż 60 sztuk. Akcyza ta obowiązuje na całym obszarze Rz. P. łącznie już z wojew. śląskiem. Opłatę akcyzową od

zapałek na obszarze wojew. śląskiego pobiera się, podobnie jak i w innych dzielnicach Rzecz., przez naklejanie na pudełkach opasek podatkowych (banderol), wykupywanych w kasach skarbowych. Cena banderol na zapałki, wynosi 81 000 mk. za 1000 sztuk, ze względu na koszt ich sporządzenia. (R. M. S. z 30/III 23. (46). Nadto fabryki zapałek obowiązane są do wykupu patentu akcyzowego.

Tytoń. Ustawa z 1/MI 1922 (47) głosi: „Produkcja, przywóz z zagranicy oraz sprzedaż surowca tytoniowego i wyrobów tytoniowych jest przywilejem Państwa i stanowi przedmiot monopolu skarbowego.” Surogaty tytoniowe mogą być wytwarzane, przywożone z zagranicy i sprzedawane tylko za zezwoleniem Ministra Skarbu. Do uprawy tytoniu wymaga się zezwolenia Min. Skarbu, udzielanego pod szeregim warunków, dotyczących m. in. obszaru plantacji. Plantator musi się nadto zobowiązać stosować do przepisów o uprawie tytoniu, poddać się kontroli skarbowej i odprzedać produkt Skarbowi po cenie ustanowionej przez Ministra Skarbu. Cena ta, według R. M. S. z 13/III 23. (62) ma odpowiadać, zależnie od gatunku tytoniu, przeciętnie 3-krotnej wzgl. 5-krotnej cenie żyta. Wyroby tytoniowe przywożone z zagranicy, tylko za specjalnem zezwoleniem M. S. podlegają opłacie celnej i podatkowi konsumcyjnemu t. zw. należności monopolowej w formie dodatku do cła. Sprzedaż wyrobów tytoniowych dozwolona jest tylko na podstawie koncesji na sprzedaż hurtową wzgl. detaliczną, po oznaczonych cenach i tylko w tych miejscowościach, które wymieniono w dokumencie koncesyjnym. Szczegółowe postanowienia karne zabezpieczają wykonanie monopolu. Zarząd monopolu tyton. ma siedzibę w Warszawie, najwyższą instancję stanowi Min. Skarbu. Wyroby tytoniowe wytwarza się na rachunek Skarbu we własnych fabrykach i zakładach monopolowych. Jednakże na czas przejściowy może Min. Skarbu udzielić dotychczasowym fabrykantom koncesyj na prowadzenie fabryk wyrobów tytoniowych, na rachunek monopolu, z materiału przezeń dostarczonego i na podstawie warunków określonych przez Min. Skarbu. Fabrykant, któremu odmówiono koncesji obowiązany jest odprzedać Skarbowi, a Państwo zakupić wszelkie maszyny, narzędzia i materiały, służące do zawodowej fabrykacji wyrobów tytoniowych. Szacunek fabryki ustala specjalna komisja szacunkowa; niezadowoleni z wysokości wynagrodzenia mogą się odnieść do sądu. Należność za budowę i Urządzenia fabryczne może być uiszczona w gotówce lub w specjalnie emitowanych 5 proc. obligacjach tytoniowych, umarzalnych w ciągu 36 lat; należność za maszyny, narzędzia i materiały wypłaca się gotówką. Ro-

botnicy fabryk wykupionych przez państwo mają prawo do zatrudnienia w fabrykach monopolu tytoniowego na warunkach nie gorszych od dotychczasowych; w razie niemożności zatrudnienia ich na miejscu Skarb wypłaca im odszkodowanie w wysokości 6-miesięcznego zarobku.

Dotychczasowym fabrykantom dozwolono na dalszą produkcję wyrobów tytoniowych na podstawie pewnych zasadniczych warunków, ustalanych w drodze rozporządzeń przez Min. Skarbu. Przepisy te dotyczą gatunków, formatu, opakowania wyrobów tytoniowych itd. Wszystkie wyroby wypuszczone z fabryki prywatnej w obieg handlowy muszą być opatrzone opaską, stwierdzającą, że zysk monopolowy został ściągnięty. Zysk monopolowy, przypadający Skarbowi od prywatnych fabrykantów wynosi według rozp. M. S. z 29/X 1922 (54) od 25—50% detalicznej sprzedaży. Cennik sprzedaży wyrobów tytoniowych ustala Min. Skarbu na wniosek Generalnej Dyrekcji Monopolu Tytoniowego, na podstawie kalkulacji przedłożonej przez prywatnych fabrykantów.

Olej mineralny (ropa, nafta, przetwory naftowe). R. R. M. z 21/XII 1922 (67) ustaliło podatek od olejów mineralnych, zależnie od gęstości produktu, na 1000 mk. aż do 15 000 mk. od 100 kg. Od 100 kg. parafiny i świec płaci się 6000 mk.; asfaltu, koksu i mazi — 1000 mk. Minister Skarbu uprawniony jest do obniżenia podatku od olejów miner. przeznaczonych do poruszania motorów w przemyśle, do oczyszczania szybów naftowych itd., oraz do zwolnienia od opodatkowania olejów wywoznych zagranicę.

Węgiel. Obowiązujący, według ustaw niemieckich, 40% podatek od węgla na Górnym Śląsku, został R. R. M. z 30/X 1922 (69) rozszerzony na cały obszar Rz. P. Podatkowi temu podlega zarówno węgiel krajowy jak i zagraniczny. Wynosi on od 1/II 23. dla węgla brunatnego z kopalń na obszarze Rz. P. poza wojew. Śląskiem, 5%, dla węgla kamiennego zagłębia krakowskiego 15%, dla w. kam. zagłębia Dąbrowskiego 25% wartości wzgl. ceny węgla. (R. M. S. z 18/I 23.). Pobór 40% podatku od koksu i od węgla kamiennego przywożonego z zagranicy został wstrzymany, aż do odwołania, R. M. S. z 15/I i z 8/III 1923 (70 i 72).

Karty do gry. Stałą opłatę od kart do gry podwyższono z 300 mk. (ust. z 7/IV 22.) na 2000 mk. od talji (ust. z 24/III, Dz. U. N. 44, p. 296).

IV. Cła.

Taryfa, mnożnik, ulgi celne. 1) R. M. S. i M. P. i H. z 6/II. 1922, Dz. U. N. 14, p. 130. 2) R. M. S. i M. P. i H. z 25/II. 1922, Dz.

U. N. 15, p. 137, 3) R. M. S. i M. P. i H. z 7/IV. 1922, Dz. U. N. 28, p. 231. 4) R. M. S. i M. P. i H. z 15/V. 1922, Dz. U. N. 39, p. 330. 5) R. M. S. i M. P. i H. z 14/VI. 1922, D. U. N. 58, p. 525) 6) R. M. S. i M. P. i H. z 22/7. 1922, Dz. U. N. 60, p. 546. 7) R. M. S. i M. P. i H. z 15/VII 1922, Dz. U. N. 67, p. 611. 8) R. M. S. i M. P. i H. z 26/VII 1922, Dz. U. N. 67, p. 612 (mnożnik). 9) R. M. S. i M. P. i H. z 10/VIII 1922, Dz. U. N. 71, p. 647. 10) R. M. S. i M. P. i H. z 18/VIII 1922, Dz. U. N. 72, p. 656. 11) R. M. S. i M. P. i H. z 14/IX 1922, Dz. U. N. 83, p. 745. 12) R. M. S. i M. P. i H. z 14/IX 1922, Dz. U. N. 84, p. 756. 13) R. M. S. i M. P. i H. z 7/X 1922. Dz. U. N. 92, p. 861. 14) R. M. S. i M. P. i H. z 21/X 1922, Dz. U. N. 94, p. 873. 15) R. M. S. i M. P. i H. z 26/X 1922, Dz. U. N. 94, p. 874 (mnożnik). 16) R. M. S. i M. P. i H. z 20/XI 1922, Dz. U. N. 106, p. 988 17) R. M. S. i M. P. i H. z 20/XI 1922, Dz. U. N. 106, p. 989 (mnożnik). 18) R. M. S. i M. P. i H. z 1/XII 1922, Dz. U. N. 106, p. 992 (mnożnik). 19) R. M. S. i M. P. i H. z 30/XI 1922, Dz. U. N. 3, ex 1923, p. 13. 20) R. M. S. i M. P. i H. z 2/I. 1923, Dz. U. N. 6, p. 40. 21) R. M. S. i M. P. i H. z 25/I 1923, Dz. U. N. 12, p. 80 (mnożnik). 22) R. M. S. i M. P. i H. z 25/I 1923, Dz. U. N. 13, p. 89 (mnożnik). 23) R. M. S. i M. P. i H. z 22/II 1923, Dz. U. N. 18, p. 118. 24) R. M. S. i M. P. i H. z 17/II 1923, Dz. U. N. 19, p. 13 (mnożnik). 25) R. M. S. i M. P. i H. z 23/III 1923, Dz. U. N. 31, p. 202 (mnożnik). 26) R. M. S. i M. P. i H. z 27/III 1923, Dz. U. N. 35, p. 230 i ulgi). 27) R. M. S. i M. P. i H. z 31/III 1923, Dz. U. N. 39, p. 274 (ulgi cel. dla G. Śląska).

Opłaty wywozowe. 28) R. M. S. z 28/III 1922, Dz. U. N. 28, p. 230 (jaja). 29) R. M. S. z 17/V 1922, Dz. U. N. 39, p. 331 (jaja). 30) R. M. S. z 23/X. 1922, Dz. U. N. 97, p. 893 (gęsi). 31) R. M. S. z 1/XI 1922, Dz. U. N. 101, p. 925 (ropa naftowa). 32) R. M. S. z 27/I 1923, Dz. U. N. 11, p. 74 (cukier). 33) R. M. S. z 12/III 1923, Dz. U. N. 28, p. 175 (ropa naftowa)-

Postępowanie celne. 34) R. M. S. z 7/IV 1922, Dz. U. N. 30, p. 249. 35) R. M. S. z 11/VII 1922, Dz. U. N. 64, p. 578. 36) R. M. S., M. K. Ż. i M. P. i H. z 28/VII 1922, Dz. U. N. 73, p. 663. 37) R. M. S. z 7/IX 1922, Dz. U. N. 78, p. 716. 38) R. M. S. z 16/X 1922, Dz. U. N. 92, p. 862, 39) R. M. S. z 30/XI 1922, Dz. U. N. 108 p. 1006. 40) R. M. S. z 30/XI 22, Dz. U. N. 3 ex 1923, p. 12. 41) R. M. S. z 18/I 1923, Dz. U. N. 10, p. 68. 42) R. M. S. z 9/II 1923, Dz. U. N. 14, p. 99.

Przemysłnictwo. 43) Ust. z 26/IX 1922, Dz. U. N. 104, p. 950. 44) R. M. S. z 24/XI 1922, Dz. U. N. 104, p. 968.

Obrót zagraniczny Ziemi Wileńskiej. 45) R. R. M. z 18/VII 1922, Dz. U. N. 60, p. 539.

W dziedzinie ceł Minister Skarbu wydał, przeważnie razem z Min. Przem. i Handlu, długi szereg rozporządzeń, dotyczących postępowania celnego, opłat wywozowych, mnożników celnych i ulg celnych wogóle lub osobnych przejściowych dla towarów nadanych do Górnego Śląska. Jedyna ustawa, którą mamy do zanotowania, pomi-

jając ustawy ratyfikacyjne układów międzynarodowych i umów handlowych, których z braku miejsca wcale tu nie podajemy, odnosi się do nagród za zwalczanie przemytnictwa (Ust. z 26/IX 1922, Dz. U. N. 104). Nagrody te ustalono na 30—75% wartości przemycanego towaru.

Z opłat wywozowych utrzymano opłatę od ropy naftowej wywożonej zagranicę i podwyższono ją R. M. S. z 12/III 1923 z 50 na 150 mk. od 1 kg. wagi netto oraz wprowadzono opłaty wywozowe od jaj, gęsi i cukru (R. M. S. z 28/III, 17/V, 23/X 1922 i 27/1 1923). Opłaty te wynoszą 60 wzgl. 50% (dla cukru) zysku wywozowego. Wysokość normalnego mnożnika celnego, dla obliczenia należności celnej uiszczanej w pieniądzu papierowym, podwyższono kilkakrotnie w ciągu omawianego okresu. Rozp. M. S. i M. Przem. i H. z 23/III 1923 ustalało wysokość jego na 6000, mnożnika zaś ulgowego na 4000 (Dz. U. N. 31, p. 202). Prócz tego rozmaite kategorie towarów uprzywilejowanych opłacają cło z dopłatą walutową niższą, według mnożnika 100, 500 i 1200. (R. M. S. i M. P. i H. z 27/III 1923, Dz. U. N. 35, p. 230). Na ostatnim posiedzeniu komitetu celnego w Ministerstwie Przem. i Handlu uchwalono znów podwyższyć mnożnik celny normalny na 9000 a ulgowy na 6000.

V. Podatki obrotowe i opłaty skarbowe.

Podatek od spadków i darowizn. 1) R. M. S. z 17/I 1922 wyd. w poroz. z M. Spraw. Dz. U. N. 10, p. 74, w sprawie zmiany § 92 rozporz. z 22/VII 1920 zawierającego przepisy wykonawcze dla obszaru b. zaboru rosyjskiego w przedmiocie opodatkowania spadków i darowizn. 2) U. z 31/III 1922, Dz. U. N. 33, p. 263, w przedmiocie zmiany niektórych przepisów o opodatkowaniu spadków i darowizn. 3) R. M. S. i M. Spraw. z 24/VI 1922, Dz. U. N. 52, p. 476, o znawcach powołanych do oceniania przedmiotów majątkowych celem opodatkowania spadków i darowizn. 4) R. M. S. z 15/IX 1922, Dz. U. N. 88, p. 796, w przedmiocie jednolitego tekstu przepisów ustawowych o opodatk. spadków i darowizn na obsz. b. dzielnicy rosyjskiej. 5) R. R. M. z 16/X 1922, Dz. U. N. 96, p. 886, w sprawie rozciągnięcia mocy obowiązującej przepisów o opodatk. spadków i darowizn na obszar Ziemi Wileńskiej. 6) R. M. S. i M. Spraw., z 17/X 1922, Dz. U. N. 100, p. 915, o znawcach powołanych do oceniania przedmiotów majątkowych celem opodatk. spadków i darowizn na obszarze Ziemi Wileńskiej. 7) R. M. S. W. i M. S. z 20/XII 1922 wyd. w poroz. z M. W. R. i O. P. oraz M. P. i T., Dz. U. ex 1923, N. 6, p. 39, w sprawie współdziałania urzędów stanu cywilnego i urzędów gminnych (magistratów), mających siedzibę na obszarze b. dzielnicy rosyjskiej, przy wymiarze pod. spadkowego. 8) R. M. S. z 24/I 1923, Dz. U. N. 13, p. 86, w sprawie zmiany rozporz. z 22/VII 1920, zawierającego przepisy wykonawcze dla obszaru b. zab. rosyjskiego w przedmiocie opodatk. spadków i darowizn.

Opłaty i pod. od obrotu odpłatnego. 9) U. z 17/I 1922, Dz. U. N. 10, p. 66, w przedmiocie poboru należitości ekwiwalentowej na obszarze b. dzielnicy austriackiej za rok 1922. 10) R. M. S. z 2/II 1922, Dz. U. N. 13, p. 118, o wykonaniu ustawy z 17/I 1922 w przedmiocie poboru należitości ekwiwalentowej na obszarze b. dzieln. austriackiej za r. 1922. 11) R. M. S. z 5/I 1923, Dz. U. N. 5, p. 34, w przedmiocie uchylenia ustawy o poborze należitości ekwiwalentowej w b. dzielnicy austriackiej. 12) R. M. S. z 6/III 1922, Dz. U. N. 21, p. 171, w przedm. uchylenia rozp. b. komisarza Gen. Ziem Wschodnich w sprawie opłat skarbowych od umów dotyczących lasów. 13) R. M. S. z 17/III 1922, Dz. U. N. 24, p. 205, celem wykonania — na obszarze b. dzieln. pruskiej — ustawy z 16/VII 1920 o opłatach stemplowych od ubezpieczeń. 14) U. z 30/III 1922, Dz. U. N. 27, p. 218, w przed. podwyższenia opłat stemplowych na obszarze b. dzieln. rosyjskiej i austriackiej od akcji, wzgl. aktów zawarcia spółek akcyjnych. 15) U. z 24/III 1922, Dz. U. N. 38, p. 314, w prz. zmiany art. 17 ust. z 26/X 1921 o opłatach stemplowych od weksli. 16) U. z 7/IV 1922, Dz. U. N. 38, p. 315, w prz. podwyższenia i zrównania stawek przy niektórych opłatach stemplowych (należitościach). 17) R. M. S. i M. Spraw. z 13/V 1922, Dz. U. N. 38, p. 317, celem wykonania ustawy z 26/X 1921 o opłatach stempl. od weksli. 18) R. M. S. z 13/V 1922, Dz. U. N. 38, p. 318, w prz. blankietów wekslowych. 19) R. M. S. w poroz. z M. S. W., Spraw., P. i T. z 8/V 1922, Dz. U. N. 38, p. 319, w prz. opłat stemplowych od podań oraz świadectw urzędowych. 20) R. M. S. z 8/V 1922, Dz. U. N. 38, p. 320, w prz. opłat stemplowych od pełnomocnictw. 21) R. M. S. w poroz. z M. K. Ż z 8/V 1922, Dz. U. N. 38, p. 321 w prz. opłat stemplowych od dokumentów przewozowych. 22) R. M. Spraw. i Min. Skarbu z 8/V 1922, Dz. U. N. 38, p. 322, dla obszaru b. dzieln. austr. w prz. należitości stemplowych od niektórych podań oraz od zaświadczeń. 23) R. M. S. w poroz. z M. P. i H. z 22/VI 1922, Dz. U. N. 52, p. 475 w prz. opłat stemplowych, które mają płać zagraniczne spółki akcyjne i komandytowo-akcyjne od kapitału przeznaczanego do działalności w Państwie Polskiem. 24) R. M. S. z 14/VII 1922, Dz. U. N. 62, p. 557, w prz. zmiany niektórych postanowień ustaw stempl. pruskiej i niemieckiej. 25) R. M. Spr. i M. S. z 10/VII 1922, Dz. U. N. 84, p. 751, o opłatach w postępowaniu rejestrowem na obszarze wojew. krakowskiego, lwowskiego, stanisław. i tarnopolskiego. 26) R. M. S. z 15/IX 1922, Dz. U. N. 84, p. 752 w prz. zmiany niektórych postanowień rosyjsk. zbioru ustaw o opłatach. 27) R. M. S. z 15/IX 1922, Dz. U. N. 84, p. 753 w prz. zmiany niektórych postanowień austrj. ustawy należitościowej. 28) R. M. S. z 15/IX 1922, Dz. U. N. 84, p. 754, w prz. uwolnienia od opłaty stempl. aktów przelewu papierów wartościowych imiennych, będących obligami Państwa Polskiego. 29) R. M. S. z 15/IX 1922, Dz. U. N. 84, p. 755, w prz. rozciągnięcia na obszar Ziemi Wileńskiej niektórych przepisów z dziedziny opłat stemplowych. 30) U. z 21/IX 1922, Dz. U. N. 88, p. 785, w prz. uchylenia podatków (opłat) od przyrostu wartości oraz

o pobieraniu przez ciała samorządne opłat od umów o przejście własności nieruchomości. 31) U. z 26/IX 1922, Dz. U. N. 89, p. 807, w prz. ustalenia wartości celem wymiaru opłat stemplowych. 32) R. M. S. z 14/X 1922, Dz. U. N. 90, p. 845, w prz. zmiany niektórych postanowień ustaw stemplowych pruskiej i niemieckiej. 33) R. M. S. z 26/XI 1922, Dz. U. N. 106, p. 991, w prz. uchylecia na obszarze Ziemi Wileńskiej 5% opłaty skarbowej od sprzedaży i eksploatacji lasów. 34) Ust. z 26/IX 1922, Dz. U. N. 89 p. 810 i R. M. S. z 30/XI 1922, Dz. U. N. 112, p. 1021, o opłacie za nadzór nad zakładami ubezpieczeń. 35) R. M. S. z 22/XII 1922, Dz. U. ex 1923, N. 3. p. 15, w prz. opłat stemplowych od poświadczeń odbioru, zamieszczanych 113 asygnacjach władz i urzędów państwowych. 36) R. M. S. i M. Spraw. z 13/XI 1922, Dz. U. ex 1923, N. 8, p. 53, uzupełniające rozp. z 13/V 1922 w prz. opłat stemplowych od weksli. 37) R. M. S., M. S. Wewn. i M. Spraw. z 20/1 1923, Dz. U. N. 13, p. 85, celem wykonania ustawy z 21/IX 1922 w prz. uchylecia podatków (opłat) od przyrostu wartości oraz o pobieraniu przez ciała samorządne opłat od umów o przejście własności nieruchomości. 38) R. M. S. z 24/I 1923, Dz. U. N. 13, p. 87, w prz. blankietów wekslowych. 39) Ust. z 24/III 1923, Dz. U. N. 44, p. 296 w prz. wyrównania opłat stemplowych oraz podatków: spadkowego i od darowizn. 40) Rozp. Min. Skarbu z 24/IV 1923, Dz. Ust. N. 44, p. 298, w przedmiocie opłat stemplowych od podań oraz świadectw urzędowych. 41) R. M. S. z 24/IV 1923, Dz. U. N. 44, p. 299, w prz. opłat stemplowych od pełnomocnictw. 42) R. M. S. z 24/IV 1923, Dz. U. N. 44, p. 300, w prz. opłat stempl. od dokumentów przewozowych. 43) R. M. S. z 24/IV 1923, Dz. U. N. 44, p. 401, w prz. wyrównania opłat stempl. oraz podatków: spadkowego i od darowizn. 44) R. M. S. z 24/IV 1923, Dz. U. N. 44, p. 302, w prz. rozciągnięcia na obsz. Z. Wil. przepisu o opłacie stempl. od wyciągów z ksiąg metrykalnych.

Podatek od spadków i darowizn został zmieniony ustawą z 31/III 1922 r. (2) głównie odnośnie do taryfy podatkowej i minimum zwolnionego od podatku. Analogiczne zmiany oraz stosowanie wykładnika wzrostu drożyzny wprowadza ustawa z 24/III 1923 (39). Stopa podatku jest progresywna zależnie od stopnia pokrewieństwa oraz od wielkości czystej wartości otrzymanego przez podatnika w drodze spadku lub darowizny majątku. Nabycie majątku dla I kategorii, t. j. małżonka i zstępnych wolne jest od podatku do 12 milionów mk., dla V kateg. (fundacje) do 4 milionów mk., a dla innych do 600 tys. mk. Również nie podlegają podatkowi przedmioty użytku osobistego i domowego, przechodzące na małżonka lub krewnego w linii prostej, do sumy 6 milionów mk. Kategoria I (małżonek i zstępni) płacą od 3 do 25%, kat. II (wstępni, przysposobieni, zięć i synowa) od 3 do 25%, kat. III (rodzeństwo rodzone lub przyrodnie, dzieci rodzeństwa, pasierbi) od 4 do 36%, kat. IV (krewni do 4 stopnia wyżej nie

wymienieni) od 7 do 45%, kat. V (fundacje, zakłady, zrzeszenia) zawsze 3% niezależnie od wielkości otrzymanego majątku, jeśli przekracza on 4 milj. mk., kat. VI (inni) płacą od 10 do 60%. Najwyższe stawki stosuje się do majątków o wartości powyżej 1 miljarda mk. dla I kategorii, powyżej 480 milionów dla innych. Przewidziane są pewne ulgi (odroczenia, uiszczanie ratami) dla zstępnych małoletnich i wdowy po spadkodawcy.

Urzędy stanu cywilnego, urzędy gminne, wiejskie i miejskie, dziedziczący, legatarjusze itd. obowiązani są do zgłaszania wiadomości o zgonach, testamentach, spadkach i spadkobiercach. Wymiar podatku dokonywuje się wedle szacunku majątku wyrażającego jego wartość sprzedażną — szacunku opartego na zeznaniach osób obowiązanych do uiszczenia pod. lub przeprowadzonego przez władze skarbowe przy pomocy znawców. Szacunek przedmiotów spadkowych lub darowanych ustala się według ich stanu w dniu otwarcia spadku lub zdziałania darowizny a według wartości w dniu przeprowadzenia samego szacunku. Zobowiązuje się Ministra Skarbu do ustalania dla każdego kwartału (począwszy od III kw. 1923) wykładnika wzrostu przeciętnych cen hurtowych według stosunku cen z drugiego miesiąca kwartału do cen w styczniu, 1923. Jeżeli wykładnik ten wykaże odchylenie w górę lub w dół o 30% od przeciętnych cen przyjętych za podstawę ułożenia taryfy pod. od spadków i darowizn, to M. S. w drodze rozp. ustali nową taryfę odpowiednio do wyżki, wzgl. zniżki cen hurtowych. Wykładnik zmiany przeciętnych cen służy również za podstawę — i to niezależnie od wielkości odchylenia od pierwotnego poziomu — do obliczenia nowych, co kwartał ogłaszanych w Dz. Ustaw, stawek opłat stemplowych.

Opłaty skarbowe. W zakresie opłat skarbowych w okresie omawianym wydano cały szereg ustaw i szczegółowych rozporządzeń, których tutaj z braku miejsca i ograniczonego ich znaczenia omawiać nie możemy. Ogólniejsze znaczenie posiada ustawa z 7/IV 1922 (16) nie tylko zmieniająca wiele opłat stemplowych od podań, załączników, świadectw, pełnomocnictw itp., lecz także upoważniająca M. S. do ujednostajnienia i uproszczenia przepisów ustawowych o opłatach stemplowych przez rozciągnięcie mocy obowiązującej przepisów w tej dziedzinie z jednej dzielnicy na inne dzielnice i odwrotnie uchylenia innych przepisów (art. 6).

Ustawa z dn. 24/III 1923 w przedmiocie wyrównania opłat stemplowych oraz podatków: spadkowego i od darowizn na nowo reguluje również wysokość opłat od podań, załączników do podań, świadectw urzędowych, kolejowych listów przewozowych, kwitów bagażowych itd. Stawki opłat podwyższa się

lub niża według wykładnika cen hurtowych, ustalonego przez M. S. w sposób wyżej podany.

VI. Administracja skarbowa i kontrola.

B. dzielnica pruska. 1) R. M. S. z 22/I 1922, Dz. U. N. 11, p. 101 prz. objęcia przez Ministerstwo Skarbu admin. skarbowej na obsz. b. dz. pruskiej.

Ziemia Wileńska. 2) R. R. M. z 19/VI 1922, Dz. U. N. 51, p. 45s, w prz. tymcz. ustroju władz skarb. na Z. Wil. 3) R. M. S. z 11/VII 1922, Dz. U. N. 58, p. 522 w prz. utworzenia Izby Skarb. i urzędów Skarb. na ob. Z. Wil. 4) R. R. M. z 21/VIII 1922, Dz. U. N. 73, p. 660 o rozciągnięciu mocy obow. ust. z 3/VI 1921 o kontroli państw. na Z. W. 5) R. Prezesa Najw. Izby Kontroli P. z 6/IX 1922, Dz. U. N. 75, p. 684 w prz. utworzenia okręg. Izby kontr. Państw. w Wilnie. 6) R. M. S. z 23/XI 1922, Dz. U. N. 112, p. 1020 w prz. wyłączenia 4 powiatów z pod kompetencji Izby Skarb. w Brześciu nad Bugiem itd. 7) R. R. M. z 26/VI 1922, Dz. U. N. 52, p. 471 w prz. rozciągn. na Z. Wil. mocy obow. ust. z 19/V 1920 o pocztow. Kasie Oszcz.

Małopolska. 8) R. M. S. z 4/I 1922, Dz. U. N. 6, p. 46, z 15/VI 22. Dz. U. N. 48, p. 430 i z 15/III 1923, Dz. U. N. 31, p. 201 w sprawie utworzenia kas Skarb. na obsz. Izb Skarb. we Lwowie i Krakowie. 9) R. M. S. z 31/III 1922, Dz. U. N. 30, p. 248 o zmianie zakresu dział. Izby Sk. w Krakowie. 10) R. M. S. z 4/V 1922, Dz. U. N. 37, p. 312 i z 6/VI 1922, Dz. U. N. 49, p. 436 o kompetencji władz skarb. w sprawach pod. zarobk., pod. od zysków woj. itd. 11) R. M. S. z 4/X 1922, Dz. U. N. 92, p. 860 i z 5/XII 1922, Dz. U. N. 115, p. 1944 w prz. częśc. reorgan. władz podatk. I inst. na obsz. Izby Skarb. we Lwowie i Krakowie. 12) R. M. S. z 19/VI 1922, Dz. U. N. 51, p. 464, z 30/VIII 22, Dz. U. N. 75, p. 683, z 5/I 1923, Dz. U. N. 5, p. 35 i z 24/II 1923, Dz. U. N. 30, p. 184 o zwinieniu kas Skarb. istniejących poza siedzibą inspektoratów skarb. w Małopolsce.

Ogólne (terytorjalnie) 13) R. M. S. z 17/III 1923, Dz. U. N. 36, p. 239 w prz. zmian rozp. wykon. z 30/I 1920 do ust. z 31/VII 1919 o tymcz. org. władz i urzęd. skarb. 14) R. M. S. z 5/III 1923, Dz. U. N. 39, p. 271 w prz. utworzenia wydziałów emerytur i rent w Izbach Skarb. w Warszawie, Poznaniu i Krakowie.

Organizacja władz celnych. 15) R. R. M. z 9/I 1922, Dz. U. N. 18, p. 145 w prz. utworzenia Inspektoratu ceł na obsz. W. M. Gdańska. 16) Ust. z 16/VI 1922, Dz. U. N. 46, p. 388 o rozciągnięciu na ziemie górnośl. woj. Śląsk. Konst. Rz. P. i niektórych innych ustaw (cła). 17) R. R. M. z 11/X 1922, Dz. U. N. 91, p. 846 w prz. ustanowienia Dyrekcji ceł na obsz. b. zab. ros. i austrj.

Kary za zwłokę. 18) Ust. z 9/ III 1923, Dz. U. N. 31, p. 189 o karach za zwłokę oraz o kosztach egzekucyjnych. 19) R. M. S. z 29/III 1923, Dz. U. N. 38, p. 259 w prz. wykon. ust. z 9/III 1923 o karach za zwłokę oraz o koszt. egz.

W omawianej dziedzinie, poza ustawą o karach za zwłokę i kosztach egzekucyjnych, zajmowano się głównie, w 1922 i 1923 (I kw.), organizacją władz celnych oraz ujednostajnieniem administracji skarbowej w poszczególnych dzielnicach wzgl. rozszerzeniem jej na ziemie świeżo przyłączone do Rz. Polskiej.

Na obszarze b. dzielnicy pruskiej, przekazane zostało naczelne kierownictwo administracji skarbowej Ministerstwu Skarbu w miejsce zniesionego Departamentu Skarbu Ministerstwa b. dzieln. prusk. Bezpośrednie zaś sprawowanie administracji skarb. w wojew. poznańskim przeszło do izby skarbowej w Poznaniu, w wojew. pomorskim — do izby skarb. w Grudziądzu. (Rozp. wykon. M. S. z 22/I 1922 do R. R. M. z 21/XII 21.).

Na Ziemię Wileńską rozciągnięto moc obowiązującą ustawy z 31/VII 1919 o tymczasowej organizacji władz skarbowych oraz ustawy z 3/VI 1921 o kontroli państwowej. (R. R. M. z 19/VI 22. i 21/VIII 22.) Rozporządzenie Min. Skarbu z 11/VII 22. zarządziło utworzenie Izby Skarbowej w Wilnie tudzież urzędów podatków i opłat oraz urzędu akcyz i monopolów, wreszcie kas skarb. na ziemi Wileńskiej, a rozp. Prezesa Najwyższej Izby Kontroli — utworzenie okręgowej izby Kontroli Państw. w Wilnie (6/IX 22.)

Na terenie Małopolski wprowadza się drobne zmiany w organizacji władz skarbowych odrębnej jeszcze od organizacji innych dzielnic szczególnie w zakresie opłat (należności). M in. zniesiono urzędy podatkowe i utworzono na ich miejsce kasy skarbowe, przekazując sprawy należnościowe urzędów podatk. inspektoratom skarbowym, zniesiono również administrację podatków we Lwowie i w Krakowie, tworząc w jej miejsce inspektoraty skarbowe z niezmienionym zakresem działania.

W zakresie organizacji władz i urzędów w celnych dokonano w omawianym okresie poważniejszych zmian. Rozporządzenie Rady Min. z 11/X 22. ustanawia dyrekcje ceł, jako władze celne II instancji: dwie dla b. zaboru rosyjskiego — w Warszawie i Wilnie i jedna dla b. zab. austriackiego we Lwowie. Dyrekcje ceł są władzami przełożonymi nad urzędami celnymi oraz organami straży celnej a podlegają bezpośrednio Ministrowi Skarbu. Na czele Dyrekcji stoi dyrektor, mianowany przez Ministra Skarbu. Dyrekcja dzieli się na wydziały: administracyjny, postępowania celnego, rachunkowy i kontroli fachowej. Na ziemi Górnego Śląska przyznane Rz. P. została, ustawą z 16/VI 1922, rozciągnięta moc obowiązująca, rozporządzeń o taryfie, postępowaniu, statystyce i ulgach cel-

nych. Dla sprawowania zarządu ceł w wojew. śląskiem tworzy się dyrekcję ceł w Mysłowicach jako władzę celną II instancji. (U. z 16/VI. 1922, Dz. U. N. 46. p. 388). Na obszarze W. M. Gdańska został powołany do życia inspektorat ceł z siedzibą w Gdańsku.

Do dziedziny administracji skarbowej można jeszcze zaliczyć ważną ustawę o karach za zwłokę i kosztach egzekucyjnych z 9/III 1923. Od nieuiszczonych z winy płatnika w terminach płatności podatków, opłat stemplowych i alienacyjnych oraz dodatków do tych podatków i opłat pobieranych przez kasy skarbowe na rzecz niepaństwowych związków przymusowych, pobiera się karę za zwłokę w wysokości 10 proc. miesięcznie sumy zaległej. Kary za zwłokę oblicza się od 15 dnia po upływie terminu płatności. Nadto na pokrycie kosztów spowodowanych ewent. przymusem ściąganiem zaległości pobiera się na rzecz skarbu osobne opłaty: 1% od sumy zaległej za pisemne upomnienie, 5% za każdą czynność organu egzekucyjnego dokonaną u płatnika, najmniej jednak 1000 mk., oraz koszty rzeczywiste przymusowej sprzedaży ruchomości zajętych u płatnika. — Izby skarbowe, z początkiem każdego roku kalendarszego winny uprzedzać płatników publicznem obwieszczeniem o terminach płatności podatków i opłat (R. M. S. z 29/III 23)..

Dr. Stefan Zaleski (Poznań).

3. Kronika ustawodawcza.

W „Dzienniku Ustaw” (1923) zostały ogłoszone następujące ustawy (ciąg dalszy):

7. Ustawa z dn. 2 marca 1923 r. w sprawie udzielenia Ministrowi Skarbu upoważnienia do regulowania obrotu pieniężnego oraz obrotu obcemi walutami (Nr. 25, poz. 154).

8. Ustawa z dn. 15 lutego 1923 r. dotycząca przepisów o przewłaszczeniu na Pomorzu (Nr. 27, poz. 158).

9. Ustawa z dn. 9 marca 1923 r. w przedmiocie polsko-niemieckiej konwencji górnośląskiej (Nr. 27, poz. 159)..

10. Ustawa z dn. 16 marca 1923 r. o regulowaniu podatków od spożycia wzgl. produkcji (Nr. 30, poz. 183).

11. Ustawa z dn. 9 marca 1923 r. o karach za zwłokę (Nr. 31, poz. 189).

12. Ustawa z dn. 22 marca 1923 r. w przedmiocie wypuszczenia 6% złotych bonów skarbowych. (Nr. 33, poz. 215).

13. Ustawa z dn. 9 marca 1923 r. dotycząca pożyczki komunalnej miasta Lwowa (Nr. 33, poz. 216).

14. Ustawa z dn. 9 marca 1923 r. w przedmiocie państwowego podatku dochodowego (Nr. 35, poz. 228).

15. Ustawa z dn. 22 marca 1923 r. o zasiłkach dla rodzin wojskowych (Nr. 37, poz. 246).

16. Ustawa z dn. 16 marca 1923 r. w przedmiocie wymiany osób między Polską a Rosją (Nr. 38, poz. 249).

17. Ustawa z dn. 24 marca 1923 r. w przedmiocie języka urzędowego w sądownictwie i notariacie województwa poznańskiego i pomorskiego (Nr. 38, poz. 250).

18. Ustawa z dn. 24 marca 1923 r. o kredycie Skarbu Państwa w Polskiej Krajow. Kasie Pożyczkowej (Nr. 38, poz. 251).

19. Ustawa z dn. 24 marca 1923 r. o dalszej emisji biletów P. K. K. P. (Nr. 38, poz. 252).

20. Ustawa z dn. 24 marca 1923 r. o pierwszym dodatkowym prowizorium budżetowym (Nr. 38, poz. 253).

21. Ustawa z dn. 24 marca 1923 r. w przedmiocie kosztów sądowych w wojew. poznańskim i pomorskim (Nr. 43, poz. 292).

22. Ustawa z dn. 24 marca 1923 r. w przedmiocie opłat stemplowych i podatku spadkowego (Nr. 44, poz. 296).

23. Ustawa z dn. 24 marca 1923 r. w przedmiocie ratyfikacji układu polsko-włoskiego dotyczącego przemysłu naftowego (Nr. 47, poz. 320).

24. Ustawa z dn. 24 marca 1923 r. w przedmiocie załatwiania zatargów zbiorowych między pracodawcami a pracownikami rolnymi (Nr. 47, poz. 321).